

www.humak.fi

Opinnäytetyö

Naiset suomalaisen popmusiikin tuottajina

Miksi naiset ovat tuottajina vähemmistö ja millä keinoin heitä saataisiin musiikkialalle lisää?

Maria Rantanen

Kulttuurituotannon koulutusohjelma
(240 op)

Arvioitavaksi jättämisaika
(muodossa 4/2019)



HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Kulttuurituotanto

Tekijät: Maria Rantanen

Opinnäytetyön nimi: Naiset suomalaisen popmusiikin tuottajina - Miksi naiset ovat tuottajina vähemmistö ja millä keinoin heitä saataisiin musiikkialalle lisää?

Sivumäärä: 50 ja 1 liitesivu

Työn ohjaaja(t): Arto Lindholm

Työn tilaaja(t): Aux ry

Tässä opinnäytetyössä tutkitaan naisten vähyyttä suomalaisen popmusiikin tuottajina. Työn tavoitteena oli selvittää, miksi suomalaisessa popmusiikissa naisia on vähän tuottajina ja mitkä olisivat keinoja ja tapoja, joilla heitä saataisiin ammattiin lisää. Suomalainen musiikkiala on edelleen miesvaltainen ja päättävien osapuolien osalta naisten osuus on alle 50 prosenttia. Vuoden tuottaja Emma-patsaan on voittanut vain kaksi kertaa nainen ja kansainvälisissä tilastoissakin naisten osuus kappaleiden tuottajina on marginaalinen.

Tutkimusmenetelmänä on laadullinen tutkimus. Haastattelin kuutta musiikkialalla eri työtehtävissä olevaa henkilöä, joista kolme toimii itse tuottajina. Ammattilaishaastattelut tukevat tietoperustaa ja tuovat esiin heidän näkemyksensä naisten asemasta suomalaisen musiikin tuottajina tällä hetkellä ja tulevaisuudessa. Tietoperustassa olen käyttänyt musiikin tuottamiseen, sukupuolentutkimukseen ja tasa-arvoon liittyvää kirjallisuutta sekä artikkeleita, ja pyrkinyt näiden avulla selvittämään ongelmaa eri näkökulmista.

Tämän tutkimuksen päätulokset olivat esikuvien puute, ympäristön luoma aliarvostus naisia kohtaan tuottajina ja mielikuva alan vaikeudesta. Nämä kaikki nähdään vaikutteina naisten vähyyteen musiikkituottajina ja tukevat yleistä näkemystä siitä, että musiikkialalla naistuottajia on vähän. Kehitysehdotuksissa nostan esille koulutuksen merkitystä, kustantajien ja levy-yhtiöiden roolia naistuottajien työllistäjänä sekä naisten saamista päättäviin asemiin ja mentoroinnin tarjoamista uransa alussa oleville tuottajille.

Työn tilaajana toimii Aux ry, joka on musiikkiteknologioiden ja tuottajien yhteisö ja jonka periaatteena on tuoda alan tekijät yhteen.

Asiasanat: musiikkituottaja, tuottaja, popmusiikki, sukupuoliroolit, tasa-arvo

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Name of the Degree Programme

Author: Maria Rantanen

Title: Women as producers of Finnish pop music - Why women are a minority as a producer and how can we place them in to the spotlight?

Number of Pages: 50 and 1 attachment page

Supervisor(s): Arto Lindholm

Subscriber(s): Aux ry

This thesis examines the minority of women as producers of Finnish pop music. The aim of this thesis is to find out why women are a minority among music producers in Finnish pop music and to examine the ways and means to increase their amount. The Finnish music industry is still male-dominated and the proportion of women in executive positions is less than 50%. *The Producer of The Year* -award has only been won twice by a woman, and even in international statistics, the proportion of women as music producers is marginal.

The research method used in this work is qualitative research, in which I interviewed six persons in different positions in the music industry, three of whom are music producers. Professional interviews support the knowledge base and highlight their views on the position of women as producers of Finnish music at present and in the future. In the theory part I used literature and articles about women's studies, music production and gender equality. With the use of literature, articles and interviews I aspire to examine the problem from different perspectives.

The results show that the lack of role models, underestimation of women as producers and the perceived difficulty of the industry, are seen as influencing the paucity of women as music producers. At the end of the thesis, I present proposals for improvement of the current situation, highlighting the importance of education, the role of music publishers and record companies as employers of female producers, as well as having women in executive positions and providing mentoring to early-stage producers.

This thesis is commissioned by Aux ry, a community of music engineers and producers, whose principle is to bring the industry together.

Keywords: music producer, producer, pop music, gender roles, equality

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

1	JOHDANTO	5
2	MUSIIKIN TUOTTAMINEN, SUKUPUOLI JA TASA-ARVO	8
2.1	Musiikkituottaja ja musiikin tuottaminen	8
2.1.1	Tuottajan rooli.....	9
2.1.2	Tuotannon vaiheet.....	11
2.2	Koulutus, työelämä ja tasa-arvo	12
2.3	Teknologia ja sukupuoli.....	15
2.4	Eriarvoinen musiikkiala	17
2.5	Naiset ja tuottaminen	19
2.6	Naiset ja musiikkiala.....	23
2.7	Vallitsevat stereotyyppit	24
3	TUTKIMUSMENETELMÄT	26
4	AINEISTON ANALYYSI.....	28
4.1	Tuottajuus ja musiikin tuottaminen.....	28
4.2	Koulutus ja työelämä	30
4.3	Tasa-arvo.....	32
4.4	Naiset ja musiikkiala.....	32
4.5	Vain naisille suunnatut biisileirit	34
4.6	Miten saataisiin naistuottajia lisää?.....	35
5	YHTEENVETO	37
6	POHDINTA	41
7	LÄHTEET	45
	LIITTEET.....	51

Päivi Ojanperä väittää artikkelissaan (2013), että naiset ovat musiikkituottajina Suomessa harvinaisuuksia. Emma-Gaalassa tuottajan pystin onkin voittanut vain kaksi kertaa nainen, Chisu vuosina 2009 ja 2011. Ulkomailla tilanne ei ole juurikaan kummempi, sillä kansainvälisissä tilastoissa vain 12 prosenttia suosittujen pop-kappaleiden tekijöistä vuosina 2012–2017 oli naisia ja tuottajista naisten osuus oli vain kaksi prosenttia (Smith, Choueiti & Pieper 2018).

Musiikkituottaja on erikoisammatti, jolle ei ole vain yhtä määritelmää. Siinä yhdistyvät niin musiikillinen kuin tekninen osaaminen, organisointikyky ja psykologiset taidot. Tuottajia on ollut musiikkialalla vuosikymmeniä ja ammatin mielikuvaa pidetään edelleen hankalana tai vaikeana, joka juontaa osaltaan juurensa teknologiaan ja moniin laitteisiin, joita tuottajan on osattava käyttää säilyttääkseen ammattitaitonsa.

Musiikkiala Suomessa on ollut aina miesvaltainen ja Music Finlandin vuonna 2017 tilaaman esiselvityksen mukaan erityisesti musiikkialalla luottamus- ja johtotehtävissä työskentelevät ovat pääosin miehiä ja alaa koskevat päätökset tehdään suurelta osin miesten voimin (Music Finland 2017). Ylen artikkelissa *Roiseja puheita, työttölyä ja esikuvien puutetta – musiikkiala on miesten dominoima, mutta miksi?* (Myöhänen 2018) pohditaan muun muassa syitä siihen, miksi musiikkialalla mies palkitaan ja palkataan useammin kuin nainen. Myöhänen (2018) kirjoittaa, että esimerkiksi tarvetta olisi kannustavalle musiikkikasvatukselle, joka rohkaisisi tyttöjä tekemään omaa musiikkia. Tekemistäni haastatteluista esiin nousevat muun muassa naisten vähättely musiikintekijöinä sekä esikuvien puute.

Miehinen ala ja ympäristön vaikutus on ennemminkin ruokkinut ajatusta siitä, että naiset eivät osaa, eivät pysty ja lopulta eivät uskalla ryhtyä tuottajiksi. Ja kun esikuvia ei juurikaan ole, ammatin kuva miesvaltaisena ja vaikeana korostuu.

Naisen asemaa on tutkittu monella eri alalla ja varsinkin luovilla aloilla se on viime vuosina ollut ajankohtainen puheenaihe. Opinnäytetöitä on tehty muun muassa naisten vähäisyydestä tuottajina, klubikulttuurissa ja elokuvaohjaajina, mutta musiikkituottaja-aiheeseen en ole aiemmin törmännyt (Niemi 2018; Sneek 2011; Toivonen 2011). Opinnäytetyön aihetta miettiessä halusin sen liittyvän jotenkin naiseen musiikkialalla, ja musiikkituottajiin päädyin oman työn ohessa tehdyn havainnointini kautta. Työskennellessäni itse musiikkialalla sekä live- että bisnespuolella kiinnitin huomiota siihen, että lähes kaikki kaupalliset popmusiikkituotannot Suomessa tekee mies ja bisneksillä naisten osuus on todella pieni.

Työni tilaajana toimii reilu vuosi sitten perustettu musiikkiteknologioiden ja tuottajien yhteisö Aux ry. Tämä valikoitui työni tilaajaksi, sillä se on ainut yhteisö juuri tuottajille ja musiikkiteknologeille, jonka peruseriaatteina on tuoda alan tekijät yhteen, luoda pohja keskusteluille ja toimia siltana yhteistyötahoille. Aux ry on järjestänyt lähes kuukausittain jäsenilleen iltamia, joissa aiheet vaihtelevat akustiikasta tuottamiseen ja oman firman pyörittämisestä henkilöbrändäykseen. (Aux ry 2019.)

Opinnäytetyöni tarkoituksena on tutkia, mitkä ovat syitä siihen, että popmusiikissa naisten osuus on Suomessa vähän ja mitkä olisivat keinoja ja ratkaisuja, joilla heitä saataisiin lisää. Tutkimusongelmani keskittyy saamaan tietoa, miksi ammatti on edelleen sukupuolittunut ja miten sitä voitaisiin tulevaisuudessa muuttaa. Tähän opinnäytetyöhön etsin vastauksia haastatteleamalla musiikkialan eri tahoilla työskenteleviä henkilöitä sekä naisten osuutta itsejään.

Työni on tavanomaista opinnäytetyötä tutkimuspainotteisempi ja työn tarkoitus on tuottaa ajankohtaista tietoa musiikkialalle, herättää keskustelua ja auttaa alaa uudistamaan rakenteitaan.

Tutkimusongelmat ovat:

Miksi naisten osuus on Suomessa niin vähän?

Tutkimukseni pyrkii selvittämään syitä siihen, miksi tuottajan ammatti on sukupuolitunut ja mielikuva naisesta tuottajana edelleen vieras. Ammattia saatetaan pitää vaikeana ja monet ennakkoluulot ja stereotypiat vallitsevat edelleen. Rohkeus ja itsevarmuuden puute nousevat myös esiin aiheesta keskustellessani.

Miten ja millä tavoin heitä saataisiin bisnekseen mukaan lisää?

Tämän kysymyksen kautta pyrin selvittämään, onko keinoja ja tapoja, joilla naisten määrää tuottajina voitaisiin lisätä tulevaisuudessa. Miten tähän vaikuttavat koulutus, erilaiset biisileirit ja naistuottajuuden tukeminen sekä tilaisuuksien mahdollistaminen ammattimaistumista varten.

2 MUSIIKIN TUOTTAMINEN, SUKUPUOLI JA TASA-ARVO

Hepworth-Sawyerin ja Goldingin (2011) mukaan englantilaisilta musiikkituottajaopiskelijoilta kysytään usein opintojen alussa, ja jo aikaisemmin valintahaastatteluissa yksi kysymys: ”Mikä on musiikkituottaja?” Vastaukset vaihtelevat itsestään selvyyksistä eriskummallisuuksiin, kuten ”ihmeiden tekijä, ”korjaaja” tai sitten jo tavallisempaan ”saa asiat kuulostamaan hyvältä”. Vuosien saatossa musiikin tuottamisesta on tullut termi, joka käsittää monia eri taitoja, jotka yhdessä luovat musiikkituottajan toimenkuvan. (Hepworth-Sawyer & Golding 2011, 3.)

Suomessa musiikkiala on aina ollut miehinen ja johtotehtävissä työskentelevien naisten määrä vähäinen. Tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja monimuotoisuus koetaan musiikkialalla tärkeiksi arvoiksi, mutta silti yhdenvertaisuuden tiellä ovat edelleen väheksymisen kulttuuri sekä ympäristön ja historian tuomat rasitteet. (Music Finland 2018e.) Ammatinvalinnan ratkaisevin tekijä saattaa olla koulutus, mutta myös kulttuuritausta ja työmarkkinoiden rakenne vaikuttavat ammatin valintaan (Keränen 2016).

2.1 Musiikkituottaja ja musiikin tuottaminen

1960-luvulla tuottajan tehtävänä oli varata studio, artistit ja muusikot, toimia A&R:nä (Artisti & Repertuaari) ja organisoida sekä aikatauluttaa projektit. Maailmalla ”perinteinen tuottaja” oli tottunut työskentelemään 1960-80-luvuilla avustajien kanssa, joihin kuului erinäisiä teknikkoja auttamaan sen aikakauden äänityslaitteiden kanssa. Moni tuottaja tulikin studiolle ensin harjoittelijaksi ja yleni studion arvoasteikolla äänitysapulaisesta itse tuottajaksi. Tuottajan rooliin kuului leikitellä ideoilla ja muodostaa musiikkiin objektiivinen näkökulma sekä kannustaa ja tallentaa artistien suorituskeinoilla, jotka olivat silloin käytettävissä. Hänen tuli myös kehittää artistin musiikki tasolle, joka pystytään toteuttamaan joko kaupallisena julkaisuna, jonka impulssi on myynti tai sitten teoksena, jolla saavutetaan jotakin ainutlaatuista ja innovatiivista. (Hepworth-Sawyer & Golding 2011, 3-5.)

Ammattinimikkeenä tuottaja on suurelle yleisölle suhteellisen vieras käsite. Esimerkiksi työ- ja elinkeinokeskuksen ylläpitämä Ammattinetti-sivusto ei tunne pelkkää tuottajaa, vaan ammatissa on aina jokin etuliite (TV-, elokuva-, kulttuuri- jne.). Usein jokaisella tuottajalla ammattinimikkeestä riippumatta on samoja asioita hallittavanaan: budjetointi, aikataulut, yritystoiminta, johtaminen. (Järvenpää 2014.)

Kun puhutaan musiikkituottajasta hänen työltä halutaan muun muassa musiikillista mielikuvitusta, projektinhallintaa ja näkemyksellisiä mielipiteitä. On kyse erikoisammattista, jossa yhdistyy niin musiikillinen, teknologinen kuin tuottajallinen osaaminen. Populaarimusiikin kentällä tuottajan ammatillinen menestyminen on jossain määrin trendeistä riippuvaista ja musiikkialan kaupallinen kärki on muotiala siinä missä vaatesuunnitelukin. Uutta tai näennäisesti uutta soundia (äänen ja musiikin sävyä) tarvitaan usein. Toisaalta välillä järjellä, lahjakkuudella tai määrätietoisuudella ei olekaan yhtäkkiä mitään tekemistä menestyksen kanssa. Spontaanisti roiskaistu voi olla jotain mistä kansa on haltioissaan. Toiselle tuottamisen onnistuminen tarkoittaa kaupallista menestystä ja toiselle ensisijaisesti korkeatasoista lopputulosta. (Jaakonaho 2015a.) Monet päätyvät tuottajan ammattiin oman soittoharrastuksen/bändin kautta ja heillä on valtava kiinnostus musiikkia ja äänitteitä kohtaan. Monesti tuleva tuottaja ajautuu esimerkiksi bänditoiminnassa jonkinlaiseen kapellimestarin tai ääniteknikon rooliin ja alkaa itse opettelemaan äänittämistä ja miksaamista (ääniraitojen voimakkuuksien ja sävyjen suhteuttamista toisiinsa siten, että ne soivat selkeästi ja tasapainoisesti keskenään). (Granqvist 2013; Jaakonaho 2015b.)

2.1.1 Tuottajan rooli

Tuottajan toimenkuva on laaja ja hänen luova panostuksensa on kiistaton. Musiikillisten taitojen lisäksi tuottajalla tulee olla muun muassa teknologisia, taloudellisia, psykologisia ja projektihallinnollisia taitoja ja hän on osa suurta kokonaisuutta. (Hepworth-Sawyer & Golding 2011, 6, 79.) Ääniteteollisuuden alussa tuottajan tuli osata soittaa instrumenttia, lukea nuotteja ja hallita musiikin sovittaminen, orkestrointi, akustiikka, mikrofoni tekniikat sekä muut tekniikat äänilevyn tekoprosessiin liittyen. Monet kappaleet tallennettiin livenä suoraan julkaistavaksi, jolloin tuottajan

tuli hallita suuria kokonaisuuksia. Studioaika oli myös kallista eikä siellä voinut työskennellä kuka tahansa. Studiotyöskentelyssä tuottajan rooli voi olla yhdistelmä äänittäjää, miksaajaa ja sisällön tuottajaa. Tänä päivänä pienen budjetin tuotannoissa on melko yleistä, että yksi henkilö on vastuussa näistä kaikista tehtävistä. Nykyisin teknologia mahdollistaa myös äänimateriaalin prosessoinnin jälkikäteen, joten esimerkiksi virheitä voi paikkailla helposti. Tiedostojen helppo liikuteltavuus mahdollistaa myös täysin uusia musiikintekotapoja, joissa vaikkapa lauluntekijä- ja tuotantotiimi lähettää tiedostoja toisilleen ja pallottelee ideoita, kunnes kappale on valmis. Monet tämän päivän hittikappaleet tehdään isoilla tiimeillä, johon voi kuulua jopa kymmenenkin henkilöä. (Jaakonaho 2015a.)

Jokaisella tuottajalla on oma vesileimansa, tyyli, joka tulee tavasta tuottaa musiikkia. Musiikin ja äänittämisen teoreettinen ja teknologinen tuntemus oli tuottajalle vielä 1970-luvulle tultaessa melko tärkeä ominaisuus, mutta kun rock- ja popmusiikki kehittyi sekä syntyi uusia tyyllilajeja, tarvittiin myös uudenlaisia tekijöitä. Tällöin tärkeämmäksi syntyi kyky tehdä uudenlaisia ja kiinnostavia soundeja, jotka herättivät huomiota. Brittiläisyhtye Joy Divisionia 1970-80 -luvulla tuottanut Martin Hannet, jonka erikoisuuteen kuuluivat muun muassa kaiutetut rummut ja laulut (Crane & Hewitt 2014), on tästä hyvä esimerkki. Viimeiset 20 vuotta ovat olleet aikakautta, jossa rajoja ei ole ja kaikki käy. Kaikkien vuosikymmenien tyylejä, soundeja ja metodeja sekoitetaan ja kierrätetään surutta. (Jaakonaho 2015a.)

Tuottajan on tärkeää löytää kappaleen oleelliset asiat ja elementit sekä tuoda ne mahdollisimman hyvin kuulijalle esille. Hän voi karsia ja muokata kappaleista sellaisia, että ne palvelevat kappaletta itsessään muuttamalla esimerkiksi rakennetta tai instrumentaatiota. Mitä enemmän tuottaja tuntee musiikkia, sen historiaa, teoriaa, tuotantovälineitä ja soittimia sekä hallitsee musiikkiteknologiaa, sitä enemmän hänellä on työkaluja kappaleiden muokkaamiseen. Tuottajalla on oltava ymmärrys tekemistään muutoksista ja siitä, mitä muutoksilla tavoitellaan. Tuottaja ei voi yksinvaltiaan tavoin määräillä yhtyettä, vaan hänen on pystyttävä myymään ideansa yhtyeelle keskustelun ja rakentavan palautteen kautta. (Larjosto 2011, 16.)

2.1.2 Tuotannon vaiheet

Populaarimusiikissa levyn tuotantoprosessi jaetaan usein kolmeen vaiheeseen: esituotanto (*preproduction*), äänitystilanne (*production*) ja jälkituotanto (*postproduction*). Artisti ja levy-yhtiö ovat ennen esituotantoa valinneet äänitteelle taiteellisen tuottajan (käytännössä puhutaan pelkästään tuottajasta). Valintaan vaikuttaa useimmiten tuottajan työhistoria, noste, tunnettuus, meriitit ja henkilökemiat artistin kanssa. Eri aikakausina tuottajien joukosta nousee esiin henkilöitä, jotka ovat hyviä tuottamaan juuri sen hetken soundia ja tulevat siksi valituksi äänitteen tuottajaksi. Tuotantovaiheisiin kuuluu taiteellisen tuottamisen lisäksi myös tuotannon budjetin suunnittelua, projektinhallintaa ja aikatauluttamista. On tärkeää, että tuottaja osaa motivoida ja neuvotella eri tahojen kanssa sekä organisoida koko tuotantoprosessia saattaakseen valmiin tuotoksen kauppojen hyllylle. (Salomaa 2009, 11-13.)

Esituotannossa äänitemateriaali ja tuotantovaiheet suunnitellaan ennen varsinaisten äänitysten alkamista. Siihen kuuluvat muun muassa budjetin laatiminen, studion varaaminen ja tarpeellisen kaluston hankkiminen. Taiteellinen esituotanto käsittää äänitettävän materiaalin ja artistin valmistamista äänityksiä varten. Tuottajan pitää olla selvillä millaisesta tuotannosta on kyse, mikä on aikataulu ja kelle äänitettävä tuote tehdään. Tilaajana toimii usein levy-yhtiö, artisti itse tai tuotantoyhtiö. (Röman 2016, 10-11.) Itse tuotantovaihe sisältää äänityksen, äänitettävän materiaalin prosessoimisen, miksaamisen ja lopuksi masteroimisen (äänitteen viimeinen työvaihe, jossa pyritään löytämään oikea kokonaisuus ja -sävy) (Granqvist 2013). Osa musiikin sävellyksestä saattaa tapahtua vielä studiossa ja siksi raja esi- ja varsinaisen tuotannon välillä voi olla häilyvä. Tuotantovaihe on kuitenkin kaikista vaiheista tärkein, sillä studiossa tehty äänitystyö ja siihen liittyvä oheistoiminta on tärkein osa musiikin luomisprosessia. Äänityksestä vastaava henkilö vastaa yhdessä tuottajan kanssa äänitettävän materiaalin laadusta ja vaatii tarvittaessa uusintaottoja. Kun kaikki tarvittava materiaali on saatu äänitettyä, suoritetaan editointi ja prosessointi, jossa valitaan muun muassa käytettävä materiaali, lisätään efektejä ja ääniä. Tämä vaihe materiaalin miksaamisen ohella on erittäin tärkeä kokonaisuuden kannalta ja antaa leimansa artistin, tai jopa koko levy-yhtiön tyypilliselle soundille. Vaihe on hyvin monipuolinen teknisine

vaihtoehtoiseen ja usein vie eniten aikaa koko tuotantoprosessista. (Salomaa 2009, 13.)

Tuottaja tekee tilaajan (useimmiten levy-yhtiö) kanssa tuottajasopimuksen, jossa määritellään tuotannosta maksettava korvaus, joka sisältää muun muassa äänityskustannukset ja valmiin master-äänitteen. Tuottaja voi myös saada äänitteen myynnistä tulevia rojalteja, joita maksetaan tuotosta 3-5 prosenttiyksikön verran. Tuottajalle voidaan maksaa myös pelkästään kappalekohtaisesti biiteistä (erityisesti rap/hiphop-genreissä käytettävä tausta, joka sisältää rytmin/poljennon/tahdin), jolloin äänite voi sisältää myös muiden kuin yhden tuottajan tekemää tuotantoa. (Gordon 2015.)

2.2 Koulutus, työelämä ja tasa-arvo

Suomen työmarkkinat ovat edelleen jakaantuneet vahvasti mies- ja naisvaltaisiin aloihin ja tällaisessa segregaatiossa Suomi kuuluu EU:n kärkimaihin. Naisten yleisimmät ammatit ovat hoivapalvelun ja terveydenhuollon työntekijät, myyjät ja kauppiat ja opettajat ja opetusalan asiantuntijat. Miesten yleisimmät ammatit ovat luonnontieteiden ja tekniikan erityisasiantuntijat, kuljetustyöntekijät ja rakennustyöntekijät. Vain noin kymmenesosa on ammatteja, joissa miehiä ja naisia on vähintään 40% kumpaa-kin sukupuolta. Olisi tärkeää esimerkiksi palkkatasa-arvon kannalta, että tällaiset ammatilliset raja-aidat kaatuisivat. (Keränen 2016.)

AmmatINVALINNAN ratkaisevin tekijä saattaa olla koulutus, mutta myös kulttuurista ja työmarkkinoiden rakenne vaikuttavat ammatin valintaan (Keränen 2016). Naskali (2010) kirjoittaa koulutusrakenteiden ja sukupuolten tasa-arvon toteutumisen koulutuksessa olevan feministisen kasvatustieteen tärkeä tutkimuskohde. Aikuiskoulutusta on tarkasteltu naisten mahdollisuutena itsenäiseen elämään, ammattikoulutusta on analysoitu naisille ammatti-identiteetin tuottajana ja korkeakoulutuksessa naisten asemaa on analysoitu yliopistomaailmassa. Peruskoulua on tutkittu sukupuolineutraalista opetuksesta, joka kuitenkin sukupuolittuu käytännössä. Pojat ohjautuvat opiskelemaan tyttöjä enemmän matemaattisia ja luonnontieteellisiä aineita ja kaikille yhtei-

nen käsityöopetus muuttuu tyttöjen ja poikien käsitöiksi. Myös koulutuksellista jakautumista nais- ja miesvaltaiseen koulutukseen on tutkittu paljon. Suomessa tämä jako on erityisen jyrkkä: esimerkiksi vuonna 2007 yli 80% teknisen alan tutkinnon suorittajista oli miehiä, kun taas naisten osuus terveystieteiden ja sosiaali- ja terveysalalla oli yli 90%. 1990-luvulla toteutettiin satoja tasa-arvoprojekteja, joilla pyrittiin lisäämään tyttöjen kiinnostusta luonnontieteisiin ja teknologiaan. Kuitenkin näiden projektien tulokset eivät ole jääneet pysyviksi. Oletetaan että nuoret tekevät vapaita yksilöllisiä valintoja noudattaessaan ammatinvalinnassa perinteistä sukupuolijakoa. Esimerkiksi oppilaanohjauksessa toistuvat perinteiset käsitykset naisten ja miesten aloista, yksiiöiden rooleista ja ominaisuuksista: miehet sopivat johtajiksi ja naiset opettajiksi. Yhteiskunnallisella tasolla tästä seuraa palkkaeriarvoisuus, työyhteisöjen homogeenisuus ja sitä kautta miesten ja naisten kulttuurisesti erilaisiksi muotoutuvien elämäkokemusten puuttuminen sukupuolittuneilta ammattialoilta. (Naskali 2010, 282-284.)

Perusopetuksen opetussuunnitelmassa kerrotaan musiikin opetuksen tavoitteita vuosiluokille 1-9. Vuosiluokkien 1-2 musiikin opetuksen tuottamiseen liittyvät tavoitteita on antaa tilaa oppilaiden omille musiikillisille ideoille ja improvisaatioille, ja ohjata heitä toteuttamaan ja suunnittelemaan pienimuotoisia sävellyksiä tai muita kokonaisuuksia käyttäen äänellisiä, liikunnallisia, teknologisia, kuvallisia tai muita ilmaisukeinoja. Vuosiluokkien 3-6 opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaiden ajattelua ja oivalluskykyä tarjoamalla säännöllisesti mahdollisuuksia äänen ja musiikin parissa toimimiseen, säveltämiseen sekä muuhun luovaan tuottamiseen. Oppilaita rohkaistaan improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä eri keinoilla ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen. Vuosiluokilla 7-9 musiikin opetustilanteissa luodaan muun muassa mahdollisuuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttöön musiikillisessa toiminnassa sekä kannustetaan oppilasta rakentamaan luovaa suhdetta musiikkiin ja ohjataan heitä sovittamiseen ja säveltämiseen sekä taiteiden väliseen työskentelyyn. (Opetushallitus 2016, 141, 263, 422, 424.)

Koulun sisälle rakentuu sukupuolittunut piilo-opetussuunnitelma, joka määrittelee sukupuolisesti eriytyneet toimintamuodot. *Suomalainen kulttuuri ja koulu*-teokseen on koottu tutkimuksia, joissa on analysoitu koulun pedagogisia käytäntöjä. Näiden

myötä on vahvistunut käsitys tyttöjen ja poikien keskinäisistä eroista sekä luonnollisina pidetyistä ominaisuuksista. Poikiin liitetään aktiivisuus, avoin aggressio ja vastarinta, opettajan haastaminen ja puhe- ja toimitilan ottaminen. Tytöt määrittyvät näiden ominaisuuksien vastakohdiksi tunnollisiksi, kilteiksi, ahkeriksi ja passiivisen epäsuoran aggression ilmaisijoiksi. Kouluympäristössä kiltteys määritellään periaatteessa hyväksi ominaisuudeksi, mutta tottelevaisuuteen liitettyinä se tulkitaan helposti rohkeuden, luovuuden ja oma-aloitteisuuden puutteena. Näitä ominaisuuksia kulttuurimme pitää menestyksen ja älykkyyden mittareina. Tytöt asettuvat helposti opettajan apulaisen rooliin, mikä vahvistaa mielikuvaa ja vaatimusta naisista huolenpitäjinä omaan kehittymiseen keskittymisen sijasta. (Naskali 2010, 285-286.)

Onkin merkityksellistä, miten oppilaitoksissa kiinnitetään huomiota sukupuolijakaumaan. Ammattien eriytymisen purku vaatiikin asennekasvatusta, jota pitää tehdä varhaiskasvatuksessa ja kouluissa, opinto- ja uraohjauksessa sekä kotona (Valtavaara 2018). Joillakin aloilla pyritään tietoisesti lisäämään vähemmistönä olevan sukupuolen määrää. Esimerkiksi Rajavartiolaitys on ollut perinteisesti hyvin miehinen työpaikka, mutta se on linjannut, että kahdeksan vuoden päästä joka kymmenes rajavartija olisi nainen. Muutokselle on myös käytännön syy, sillä rajoille tulee yhä enemmän ihmisiä, joiden kanssa asioimiseen tarvitaan sekä mies- että naisvartijoita. (Keränen 2016.)

Ammatit jakautuvat Suomessa yhä räikeämmin naisten ja miesten töihin ja tasa-ammatteja, (joissa työskentelee vähintään 40% samaa sukupuolta) on yhä vähemmän. Tätä selittää tilastokeskuksen mukaan se, että jotkut isot ja suorittavat ammattiryhmät ovat muuttuneet miesvaltaisiksi. Tällaisia ovat esimerkiksi postinkantajat ja elektroniikkalaitteiden kokoonpanijat. Enemmän koulutetut naiset ovat taas tehneet monista asiantuntija-ammateista naisvaltaisia. Miesvaltaisilla aloilla tilanne on pysynyt samana tai jopa miesten osuus yhä enemmän kasvanut. Esimerkiksi naisten osuus tietojenkäsittely- ja viestintäteknologian erityisasiantuntijoista on viidennes, mutta se on kutistunut koko ajan. Vaikka tyttöjä on houkuteltu tekniikan pariin, se ei ole tuottanut tulosta. Opettajan ja lastentarhanopettajan työt eivät taas houkuttele miehiä ja näillä aloilla naisten osuus on kasvanut. (Valtavaara 2018.)

2.3 Teknologia ja sukupuoli

”Tytöt ja teknologia” on vuonna 2007 Jyväskylän yliopistossa aloitettu tutkimusprojekti, jonka tarkoituksena oli selvittää tyttöjen motivoitumista teknologisille aloille lapsuudesta lähtien. Projektin kuvauksessa todetaan, että tyttöjen ja naisten motivointi teknologia-aloille on yhteiskunnallisesti tärkeää, sillä heissä on potentiaalia, josta hyötyisi koko yhteiskunta. Tällaisia projekteja on Suomessa ollut jo useita ja niiden avulla pyritään selvittää mistä sukupuolijakauma johtuu sekä kehittämään keinoja, joilla tytöt saataisiin kiinnostumaan teknologiasta. Rojolan (2010) mukaan teknologia mielletään usein maskuliiniseksi ja se ei pelkästään näy työelämän puolittumisessa, vaan mainonta, kasvatus ja populaarikulttuuri tukevat kaikki ajatusta teknologiasta miehenä alana. Lelumainoksissa pojat leikkivät Transformers-roboteilla ja autoilla, tytöt taas barbeilla ja nukkekodeilla. Miehet ovat keskeisinä toimijoina teknologiaa koskevissa uutisissa ja teknisiä laitteita korjaamaan tulevat miehet haalareissaan. Naiset kuitenkin käyttävät todellisuudessa teknologioita päivittäin kommunikointiin ja työnsä tekemiseen, astioiden- tai pyykinpesuun. (Rojola 2010, 197-198.)

Feministinen teknologian tutkimus pohtii, onko ennemminkin kyse siitä, miten ymmärrämme ja määrittelemme teknologian, kuin siitä miten naiset ja miehet mahdollisesti eroavat toisistaan? Naistutkimuksessa on huomautettu, että naiset toimivat teknologian parissa siinä missä miehetkin. Esimerkiksi sairaaloissa naiset käyttävät päivittäin hoitotöissään ja laboratorioissa erilaisia teknologisia laitteita. Usein juuri hoiva-ammateissa sekä kodeissa naiset käyttävät siivousteknologioita ja päivittäisessä elämässä kommunikaatioteknologiaa, kuten puhelinta. (Rojola 2010, 197-198.) Vehviläinen (2001) on huomauttanut, että Suomessa naiset käyttävät tietotekniikkaa jopa enemmän kuin miehet. Teknologian asiantuntijoiden joukossa kuitenkin miehet ovat yhä selkeä enemmistö ja maskuliinisuus ja teknologia liitetään mielikuvissa vahvasti yhteen (Peteri 2010, 206).

Feministisessä teknologian tutkimuksessa lähtökohtana on usein ajatus siitä, miten pojat ovat kiinnostuneita kaikenlaisista koneista ja tyttöjen vieraantuvan teknologisista vempaimista jo lapsuudesta lähtien. Ongelman ydin paikannetaan kasvatukseen, kouluun, kulttuuriin ja sosialisatioon, jolloin ongelmaa voidaan yrittää ratkaista

muuttamalla sosialisaatioita. Ei siis lähdetä ajatuksesta, että pojat olisivat luonnostaan kiinnostuneempia teknologiasta. Tästä näkökulmasta teknologia nähdään laitteina, koneina, tekniikoina, ihmistä yleisesti hyödyttävänä ja positiivisena asiana, jonka hyödyistä naisetkin pääsisivät nauttimaan, kunhan vain sosialisaatio saataisiin toimimaan toisin, jolloin esimerkiksi mekaanisia leluja annettaisiin myös tytöille. Erilaisilla kiintiöillä ja kulttuurisilla reprensensatioilla naisten määrä on teknisillä aloilla kasvanut, mutta silti ne ovat edelleen miesvoittoisia. Näyttäisi siltä, ettei pelkkä sosialisaatio ja tyttöjen ja poikien tasa-arvoinen rohkaisu teknologisille aloille riitä muuttamaan naisten ja miesten välistä suhdetta alalla. Arkiajattelussa näemme teknologian joko välttämättömänä pahana tai kehityksen ja edistyksen lähteenä. Toisaalta teknologia nähdään myös välttämättömänä kehityksenä parempaan, sillä sen ajatellaan helpottavan elämäämme ja tekevän elämästämme parempaa, laadukkaampaa ja kiireettömämpää. (Rojola 2010, 198-202.) Internetin sisällöt ja palvelut uusintavat pitkälti totuttuja sukupuoliasetelmia: Naisille kehitetyt palvelut tarjoavat ihmissuhdeneuvoja, horoskooppeja, meikkivinkkejä ja reseptejä (Peteri 2010, 206).

Teknologisella muutoksella on länsimaisessa historiassa ollut suuri vaikutus siihen, miten koti, työnjako ja kotiin liitetyt ideologiat ovat muovautuneet ja muuttuneet. Teollista vallankumousta 1800-luvulla pidetään yhtenä merkittävämmistä muutoksista teknologian saralla. Se muutti radikaalisti työn luonnetta, kaupunkikuvaa ja ihmisten arkea. Naisten arkea helpottivat kodinteknologioiden kehittyminen, kun pesukoneet, kaasu ja sähkö tulivat osaksi elämää. Feministiset teknologian tutkijat ovat viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana alkaneet kiinnittää huomiota siihen, miten teknologiat muovaavat yhteiskunnan laajempia rakenteita ja ideologioita sekä siihen, miten ne ovat mukana siinä, millaisia teknologioita kehitellään ja niistä jäävät elämään. Syitä teknologioiden mieskeskeisyyteen ei haeta enää niinkään rakenteellisista tai tyttöjen kasvatukseen liittyvistä seikoista, vaan teknologiaan liitetyistä symbolisista merkityksistä ja teknologian symbolisesta kiinnittymisestä maskuliinisuuteen. Mikä merkitys on teknologian osaamisella, teknologian käytöllä ja sillä leikkimisellä on maskuliinisen miesidentiteetin rakentumisessa tai mikä sillä voi olla naisen maskuliinisen identiteetin kehittämisessä. Nykytutkimuksessa ajatellaan, että vaikka kulttuuri/yhteiskunta, teknologia ja tiede voidaan tietyillä tasoilla erottaa, ne ovat olleet ja ovat edelleen erot-

tamattomasti kiinni toisissaan. Teknologia muokkaa yhteiskuntaa ja kulttuuria, samalla kun yhteiskunnalliset ja kulttuurilliset muutokset vaikuttavat teknologiaan. Teknologiaa ei olisi ilman kulttuuria ja kulttuuri on aina jossain määrin riippuvainen teknologiasta. (Rojola 2010, 203-204.)

Naisten piiriin liitettyjä laitteita ei usein tunnisteta teknologiaksi, ja tämän takia naiset eivät tunnista hallitsevansa tai omaavansa teknologioita. Sukupuolitettaessa laitteita, sukupuolitamme samalla kykyjä ja taitoja. Tällainen jako ei kuitenkaan ole millään tavalla itsestään selvä tai luonnollinen. Teknologian (ohjelmat, laitteet) ja sosiaalisen (organisaatio, ihmiset) suhteista käytetään termiä sosiotekninen. Se näyttää, että teknologia ei koskaan ole vain teknologista tai vain sosiaalista, vaan niiden suhde on kuin saumaton verkko. Sukupuoli on olennainen osa sosiaalista, ja tästä taas seuraa, että teknologiat, niiden suunnittelu, kehittäminen ja käyttö ovat välttämättömiä heterogeenisiä ja moninaisia prosesseja. Koneista tulee tällaisesta näkökulmasta osa sosiaalista kudesta. Joidenkin tutkijoiden mielestä koneet tulisi ymmärtää ei-inhimillisiksi toimijoiksi, ne vaikuttavat siihen, miten me toimimme, miten tarkastelemme maailmaa ympärillämme ja tätä kautta myös siihen, miten ymmärrämme sukupuolen. Jos tyttöjen maailmaan ei kuulu ajatus teknologiasta ja samanaikaisesti teknologia määrittyy miehiseksi, eivät pelkät tytöt teknologian pariin rohkaisevat projektit välttämättä riittävästi kuromaan sukupuolten välille tullutta kuilua. On hyvä siis kiinnittää huomiota siihen, miten teknologioista puhutaan ja miten niitä esitetään. (Rojola 2010, 203-205.)

2.4 Eriarvoinen musiikkiala

Vuonna 2017 Music Finland teetti esiselvityksen musiikkitoimialan sukupuolitasarvosta, jossa tarkasteltiin työpaikkojen ja -tehtävien jakautumista sukupuolen mukaan alan eri toimijoiden osalta. Tässä tarkastelussa mukana oli 1914 työpaikkaa ja luottamustehtävää musiikkialan yrityksistä, festivaaliorganisaatioista, yhdistyksistä, orkesterikentältä sekä korkeakoulutuksen piiristä. Tutkimus ei koskenut pienyrittäjiä ja freelancereita. Työllistävyyden osalta sukupuolijakauma on suhteellisen tasainen, sillä naisia ala työllistää noin 40%. Festivaaliorganisaatioissa tosin naisten osuus pysyvistä työntekijöistä oli noin 60%. Kun tarkastellaan työtehtävien jakautumista esimerkiksi

päätävien tehtävien osalta (muun muassa hallituspaikat, toimitus- ja toiminnanjohtajat sekä intendentit ja taiteelliset johtajat) naisten osuus laskee alle 50 prosenttisyksikön. Hanna Ylästalon mukaan tällä Music Finlandin tilaamalla selvityksellä halutaan tehdä tärkeä avaus tasa-arvon edistämiseksi musiikkialalla. Vaikka musiikki ja muu kulttuuri kuuluvat lähtökohtaisesti kaikille, alaa koskevat päätökset tehdään suurelta osin miesten voimin. Musiikkialalla olisikin hyvä pohtia, minne naiset katoavat, kun vain pieni osa johtotehtävissä toimivista on naisia. Kysymys on tärkeä paitsi tasa-arvon, myös koko alan kannalta: päätöksiä tulisi tehdä sellaisen ryhmän voimin, joka edustaa paremmin myös musiikin tekijöitä ja kuluttajia. (Music Finland 2017.)

Lokakuussa 2017 Musiikki ja Media -tapahtuman yhteydessä luotiin perusteet teeseille tasa-arvon ja diversiteetin edistämiseksi musiikkialalla. Teeseillä pyritään edistämään musiikkialan yhteistä, tasa-arvoista tulevaisuutta. Kymmenet musiikkialan yritykset ja organisaatiot ovat allekirjoittaneet teesit, ja sitoutuneet tekemään tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman sekä noudattamaan sitä. (Yhdenvertainen musiikkiala 2018; Music Finland 2017.)

Vuonna 2018 Rimpiläisen toteuttamassa yhdenvertaisuutta tutkivassa kyselytutkimuksessa tuli ilmi, että tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja monimuotoisuus koetaan suomalaisella musiikkialalla tärkeiksi arvoiksi. Vahvasta luottamuksesta huolimatta yhdenvertaisuuden tiellä nähdään kuitenkin monia esteitä ja ongelmia, joista keskeisimpiä ovat uskottavuusongelmat, väheksymisen kulttuuri sekä rakenteiden ja historian tuomat rasitteet. (Music Finland 2018e.)

Ylen artikkelissa *Roiseja puheita, työttölyä ja esikuvien puutetta – musiikkiala on miesten dominoima, mutta miksi?* (Myöhänen 2018) pohditaan yhdessä kolmen musiikintekijän sekä tohtorikoulutettava Ilona Rimpilän kanssa muun muassa syitä siihen, miksi musiikkialalla mies palkitaan ja palkataan useammin kuin nainen. Haastattelusta esiin nousevat myös naisten vähättely musiikintekijöinä sekä esikuvien ja kannustavan musiikkikasvatuksen tarve rohkaista tyttöjä tekemään omaa musiikkia. Vuonna 2017 tehty musiikkialan yhdenvertaisuuskysely paljasti, että alan palkkauksissa yhdenvertaisuus ja tasa-arvo nähdään toissijaisina arvoina. Kyselyn tehnyt Ilona Rimpilä kertoo, ettei pätevyydellä ja osaamisella nähty olevan mitään tekemistä tasa-

arvon kanssa. Hän toteaa myös, että alan miesvaltaisuuden taustalla voi olla vanha-aikaisen miehet töissä, naiset kotona -ajattelumallin jäänteitä. Esimerkiksi orkestereihin ei aikoinaan edes otettu naisia. Myös työn luonne ja perheen yhdistäminen koituvat usein hankalaksi yhdistelmäksi. Rimpilän mielestä tärkein syy naisten vähäisyydelle alalla on erilaisten esikuvien puute ja kapean roolin tarjoaminen: nuorista ja kauniista naislaulajista leivotaan objekteja, sen sijaan esimerkiksi naisbassistit ovat harvassa. Erityisesti musiikkikasvatus voisi auttaa tyttöjä etenemään alalla. Kasvatuksessa tyttöjä pitäisi kannustaa tarttumaan bassoon, kitaraan tai rumpuihin. Rimpilä arvelee, että tällä tavoin alalle saataisiin lisää naistoimijoita. (Myöhänen 2018.)

2.5 Naiset ja tuottaminen

Ojanperän (2013) mukaan naiset ovat Suomessa tuottajina harvinaisuuksia ja heidän tekninen osaamisensa niin heikkoa, että demojen tekemiseen pitää pyytää kavereiden apua. Naisille suunnattujen ensimmäisten äänityskurssien tavoitteena on korjata tilannetta ja pienentää naisten ja miesten välistä osaamisen kuilua. Ajatus kurseista syntyi Henna Dolkille Music Export Finlandin (nyk. Music Finland) musiikkialan naisille suunnatussa Naistenklinikka –tapahtumassa. Keskusteluissa tuli ilmi, että vaikka suomalaiset naismuusikot osaavat säveltää, soittaa ja laulaa samanlaisesti kuin miehetkin, musiikkiteknologian osaamisessa ja ymmärtämisessä olisi parannettavaa. Naistekijöiden teknisten taitojen puute nousi selkeästi esiin ja tarjotessaan omia biisejä esimerkiksi Idols-artistin levyille, miessäveltäjät saattavat jyrätä naiskollegansa vain siksi, että heidän demojensa tekninen taso on paljon parempi. (Ojanperä 2013.)

Henna Dolk alkoi järjestää Mun studio -nimellä kulkevia naisille suunnattuja musiikkiteknologian kurseja. Ensimmäiset kurssit järjestettiin Helsingin Finnvox-studiolla ja sponsoreina toimivat Sibelius-Akatemia sekä säveltäjien ja sanoittajien Elvis ry (nyk. Suomen Musiikintekijät ry). Dolk uskoo, että kurseista jäisi käteen myös muutakin kuin musiikkiteknologian perusteet. Verkostoituminen muiden kanssa sekä alan ryhmät Facebookissa mahdollistavat toisten auttamisen myös virtuaalimaailmassa. Epätasa-arvo ei Dolkin mukaan koske ainoastaan tekijänoikeustuloja, joista vuonna 2010 91% tilitettiin miehille. Miehet ovat myös vastanneet lähes kokonaan Suomessa levyjen

tuottamisesta. Dolkin mukaan monilla naisilla voisi olla luonnostaan jopa paremmat edellytykset tuottajan työhön, sillä aikatauluttaminen, budjettien laatiminen ja kokonaiskuvan näkeminen ovat naisille perin tuttuja teemoja. Myös tunnelman luomisessa naiset kykenevät olemaan keskimäärin miehiä parempia. (Nordenstreng 2011.)

Tuottaja ja äänittäjä Jussi Jaakonaho pohtii Ojanperän artikkelissa naisten vähäisen määrän tuottajina ja äänittäjinä johtuvan osittain siitä, että miehet ovat aina olleet enemmän kiinnostuneita teknologiasta sekä soittaneet bändeissä, jotka ovat voineet johdattaa tuottajan tai äänittäjän ammattiin. Lisäksi käytettävät ohjelmat ja laitteet ovat lähes sataprosenttisesti miesten suunnittelemia. (Ojanperä 2013.)

Tammikuussa 2018 julkaistussa Billboardin artikkelissa kysytään, missä ovat kaikki naistuottajat. Vuoden tuottaja -Grammyn saajaksi on 59 vuoden aikana ollut ehdolla kuusi naista, heistä tunnetuimmat ovat Janet Jackson, Lauryn Hill ja Mariah Carey (Newman 2018). Kuitenkin Janet Jackson ja Mariah Carey ovat olleet ehdolla tiimeineen, (joissa mukana miehiä) eivät yksin. Vasta vuonna 2003 Vuoden tuottaja -Grammyn saajaksi oli ehdolla nainen, joka ei itse ollut artisti, vaan tehnyt töitä jonkin toisen artistin tuottajana. Esimerkiksi Linda Perry, Sylvia Massy ja Kara DioGuardi ovat tuottaneet artisteja kuten Christina Aguilera, Kelly Clarkson ja Tool. Sylvia Massy kommentoi naisten vähäisen määrän johtuvan muun muassa vaativista työolosuhteista, sillä studioympäristö on haastava työpaikka: työpäivät ovat jopa 14-tuntisia ja työt tehdään pitkälti yksin studiohuoneissa ilman muita sosiaalisia kontakteja. Tällaisessa ympäristössä voi siis olla vaikeaa tavata uusia ihmisiä sekä solmia kontakteja. Äänittäjänä ja miksaajana toimiva Olga Fritzroy nostaa esille myös äitiyden ja työnteon tasapainon, sillä freelancerin ja äidin roolissa pitää olla enemmän tarkkana työtunneista kuin aiemmin esimerkiksi työskennellessään assistenttina. Toisaalta tämä on hyvä asia, sillä näin hän pystyy valitsemaan tarkemmin projektit, joissa haluaa olla mukana. Emily Lazar, joka on ollut ehdolla vuoden äänittäjäksi, sanoo että ”poikien kerhojen” vaikutus tuntuu epämiellyttävältä jopa musiikkiliikkeessä. Vieraillessaan musiikkiliikkeessä miespuolinen myyjä piti outona, että nainen oli ostamassa itselleen sähkökitaraa eikä esimerkiksi lahjaksi poikaystävälleen tai miehelleen. Tällainen asenne ja ilmeinen tapa musiikkiteollisuudessa voivat olla syynä siihen miksi naisia ei juurikaan ole miksauspöytien takana. Tuottaja-artisti Grimes kertoo myös kokemuksistaan miesvaltaisella

studioalalla. Monet miestuottajat epäilivät alussa Grimesin kykyjä, eivätkä antaneet hänen koskea laitteisiin vaan pyysivät vain kertomaan mitä äänitetyille raidoille pitäisi tehdä. Tämän takia hän alkoi itse opiskelemaan tuottamista ja päätti ottaa ohjokset omasta tuotannostaan käsiinsä. (George 2018.)

Elektronisessa musiikissa sekä underground-piireissä naistuottajien määrä on kasvanut, mutta pop-musiikissa miesten osuus on edelleen lähes sata prosenttia. Beth Orton mielestä naisten osuus tuottajina on kasvussa, sillä tarvittava tekniikka on tänä päivänä jo melko helposti saatavilla. Nykyään tuottaakseen musiikkia tarvitsee vain tietokoneen, kun aiemmin piti olla hyvä studiotila ja tuottaja. Kyseisiä esteitä musiikin tekemiseen ei siis pitäisi enää olla. (Lee 2018.)

Grammyn voittaminen on tuottajalle oikeus olla tuotteliaampi ja päästä rikkomaan rajoja (Messitte 2015). George (2016) toteaa, että mitä enemmän miehiä on ehdolla (kun se on ansaittua) sitä enemmän kasvatamme ”poikien kerhoa”. Se on kuin oranvanpyörä, koska aina kun miehet jatkavat voittokulkuaan naiset jäävät huomioitta. Tämän takia olisi tärkeää, että naistuottajat pääsisivät ”peliin” mukaan. Naisia pitäisi kannustaa jo lapsesta asti tuottajuutta kohti. Myös itseluottamus on yksi tärkeimmistä asioista, joita naisilla tulisi olla menestyäkseen miesten kesellä. (George 2016.)

BitchPlease on yhteisö, jonka ovat perustaneet tuottaja-lauluntekijä Charlie McClean sekä laulaja-lauluntekijä Violet Skies. BitchPlease on järjestänyt SheWrites-nimisiä biisileirejä, (joissa osallisina pelkästään naisia) jo ympäri maailmaa. Leirit ovat olleet todella suosittuja ja sitä kautta Skies ja McClean ovat tavanneet monia taitavia naistuottajia, -artisteja ja -lauluntekijöitä sekä kasvattaneet heidän keskinäistä verkostoaan. (Thiel 2018.) Minna Koivisto on ainoa suomalainen naistuottaja, joka on osallistunut SheWrites-leireille Berliinissä ja Los Angelesissa. Mahdollisuus hakea ja päästä kyseisille leireille tuli Music Finlandin järjestämän Song Castle- co-write-leirin kautta. Song Castle eli Biisilinna on yksi tunnetuimmista Pohjoismaisista co-write-leireistä, jota on järjestetty vuodesta 2007 lähtien. Song Castlella on mukana kansainvälisiä tuottajia ja biisinkirjoittajia, ja sen avulla rakennetuilla verkostoilla on ollut tärkeä rooli suomalaisten biisinkirjoittajien kansainvälistymisessä. (Music Finland 2018a; Music Finland 2018b.)

Music Finland järjestää Song Castlen lisäksi Song Hotel, A-Pop Castle ja Future Top 20 Hitmakers -kurseja. Future Top 20 Hitmakers-kurssi on suunnattu aloitteleville biisinkirjoittajille ja neljän vuoden aikana kursseilla on ollut neljä naistuottajaa. Kursin käyneille naisille on ollut tyypillisempää, että tuotantotaidot ovat olleet osa artistimia, jolloin co-write-tilanteissa he eivät kuitenkaan ole päätyneet tuottajan rooliin, jos tiimissä on ollut myös tuotantotaitoinen mies. Vuoden 2019 leirille hakemuksia oli yli 150, mutta ei yhtään naista, joka identifioisi itsensä tuottajaksi. Song Hotel ja A-Pop Castlen vieraksi on kutsuttu vuosien varrella muutamia ulkomaisia naistuottajia ja Music Finlandin vientipäällikkö Katariina Sorsa tuotti vuonna 2017 Los Angelesiin Pohjoismaisen all-female leirin. Paikallisen tuottajan suurimpana haasteena oli naistuottajien saaminen mukaan. (Music Finland 2018b; Music Finland 2018d; Musiikkikustantajat MPA Finland 2018; Teosto 2018.)

Popkollo on Ruotsissa toimiva yhteisö, joka järjestää erilaisia musiikkileirejä tytöille sekä transsukupuolisille henkilöille. Yhtenä heidän projektina on ollut kannustaa naisia ja transsukupuolisia tuottamaan musiikkia sekä opastaa siinä heitä alkuun. Dokumenttielokuva *Wild Dogs – A herstory of music producer* (2018) kertoo kyseisestä projektista. Elokuvasa nostetaan esille muun muassa musiikinteossa käytettävä elektronikka, joka perustuu suurimmalta osin sodan aikaiseen teknologiaan sekä laulunkirjoitusbisnes, joka on kasvanut ja kehittynyt hyvään suuntaan, sillä naisten osuus kirjoittajina on kasvanut, mutta tuottajina he ovat silti selkeänä vähemmistönä. Elokuvasa haastatellaan muun muassa yhtä Ruotsin Universal-levy-yhtiön A&R-henkilöistä, joka toteaa, että heillä ei ole yhtiössään yhtäkään naistuottajaa. Elokuvan lopussa osa projektiin osallistuneista tuottajista päättää perustaa Tukholmaan oman studion ja he rakentavat sen myös itse valmiiksi ja lopussa juhlivat studiosa avajaisia. (Popkollo 2018; Jaulimo 2018; *Wild dogs – A herstory of a music producer*-elokuva 2018.)

Upfront network on naisille ja muunsukupuolisille tuottajille suunnattu verkosto, jonka tarkoituksena on luoda ainutlaatuisia mahdollisuuksia sekä tuottajille että musiikkialalle. Upfront järjestää naisille ja muunsukupuolisille tuottajille biisileirejä,

kuuntelusesioita ja työpajoja sekä showcaseja. Heidän pitkäaikainen tavoitteensa on nujertaa miesvalta ja muu rakenteellinen alistaminen musiikkialalla. (Upfront 2019.)

Helmikuun ensimmäinen päivä 2019 Recording Academy julkaisi tiedotteen, jossa he julkistivat *The Producer & Engineer Inclusion Initiative* -aloitteensa. Kyseisellä aloitteella on tavoitteena laajentaa naistuottajien ja -ääniteknikoiden mahdollisuuksia musiikkialalla muun muassa pyytämällä, että jokaisen palkkausprosessin alussa yksilöitäisiin vähintään kaksi naisehdokasta ja he tulisivat näin harkituksi työpaikkaan. Vuonna 2018 julkaistussa tutkimuksessa (USC Annenberg Inclusion Initiative study) todetaan, että vain 2 prosenttia tuottajista ja 3 prosenttia ääniteknikoista on naisia. Tämä aloite onkin ensimmäinen askel näiden lukujen parantamiseksi ja monipuolisuuden lisäämiseksi kaikille musiikkiteollisuudessa. (Grammy 2019.)

2.6 Naiset ja musiikkiala

Bändimaailmassa tytöillä ja muunsukupuolisilla pitäisi olla samanveroiset mahdollisuudet soittaa bändissä. Silti kynnys voi olla korkea, jos suurin osa muista harrastajista ja esikuvista on erilaisia. Vähemmistössä oleva saattaa kokea, ettei tule nähdäksi ryhmässä. Poikien mielestä tytöt voivat olla kaikki ”samanlaisia” ja he itse kokevat olevansa yksilöitä. Samoin kun tyttöjen näkökulmasta pojat ovat kaikki samanlaisia ja tytöt yksilöitä. Pojat voivat ajatella myös, että kaikki hyvät jutut liittyvät poikamaiseen käyttäytymiseen: ”Sä olet yksi jätkistä”, koetaan kehuna ja ongelmat liittyvät tyttöteen. Musiikkimaailman sosiaaliset koodit opitaan seuraamalla esikuvia. Jos ympärillä ei ole ketään, johon voisi samaistua tai joka voisi samaistua sinuun, on vaikea päästä osaksi musiikkipiirejä. Toki tyttö voi samaistua poikaan ja toisinpäin, mutta käytännössä joitain asioita voi olla vaikea selittää toiselle ja tulla ymmärretyksi sekä kohdatuksi. Esimerkiksi poikia ei ole kohdeltu ja nähty tyttöinä, ja sellaista mitä ei ole itse kokenut on tällöin vaikea ymmärtää. Olisikin siis hyvä löytää itselleen roolimalleja ja yhteisöjä, joissa kannustetaan olemaan oma itsensä. Viisasta on kiinnittää huomiota asioihin, jotka yhdistävät meitä, sen sijaan että keskittyisimme siihen mikä tekee meistä erilaisia. (Haarala, Kauppinen & Sallinen 2018, 25-26.)

Fanikulttuurissa tytöt ovat usein kiljuvina massoina, eikä kirjoissa, dokumenteissa tai sarjoissa esiinny tyttöjä, jotka keskustelisivat keskenään esimerkiksi kitaristin soundista. Ei ole kyse siitä, etteikö sellaisiakin tyttöjä olisi, heitä ei vaan helposti huomioda tai sukupuoli nähdään heidän musiikkiaan kiinnostavampana seikkana. Oletukset naisen paikasta musiikin kuluttajana tekijän sijaan näkyvät monin tavoin naisten kokemuksissa musiikkialalla. (Haarala ym. 2018, 147-148.)

2.7 Vallitsevat stereotypiat

Tiede-lehden artikkelissa *Sterotyyppi latistaa kyvyt* (Kaaro 2015) todetaan viime vuosien tutkimuksen osoittaneen, että omaa ryhmää koskevat stereotyyppiset käsitykset menevät ihon alle ja estävät ihmisiä hyödyntämästä todellisia kykyjään. Yksi tutkituimmista aiheista on naisten ja miesten erilainen menestys matemaattisissa aineissa. Aika ajoin jostain nousee käsityksiä, joiden mukaan erot johtuisivat loogiseen ja analyttiseen taipuvista ”miesaivoista” Naisilla olisi luontainen hoivavaisto ja miehillä luontainen matematiikka-aisti, ja tämän takia suurin osa matemaatikoista on miehiä. Italialaisen Padovan yliopiston tutkijat osoittivat vuonna 2008, miten helposti stereotypia vie naiselta mahdollisuuden menestyä matemaattisissa aineissa. Tätä testattiin shakinpeluulla, jossa oli mukana sekä miehiä että naisia. Niin kauan, kun tutkijat eivät aktivoineet stereotypian uhkaa, tilanne oli tasaista. Näin tapahtui, kun naiset eivät tienneet ketä vastaan pelasivat tai jos heille kerrottiin, että vastapelaaja on nainen. Jos naisille kerrottiin vastapelaajan olevan mies, suoritus romahti. Naisten menestys oli erittäin heikkoa kanadalaisten tekemässä tutkimuksessa vuonna 2008 kun ennen testiä heille kerrottiin matemaattisten tasoerojen johtuvan naisten ja miesten geneettisistä eroista. (Kaaro 2015.)

Stanfordin yliopistossa on tutkittu myös naisten haluttomuutta ottaa riskejä. Koehenkilöt jaettiin kahteen ryhmään, jossa toisille kerrottiin kyseessä olevan ongelmanratkaisuisista ja toisille matemaattista ja loogista päättelykykyä vaativista tehtävistä. Sukupuoli oli ilmoitettava ennen testin aloittamista. Molemmat ryhmät laitettiin pelaamaan erilaisia uhkapelejä ja jälkimmäisessä ryhmässä, johon stereotypiauhka oli aktivoitu, naiset välttelivät riskiä paljon enemmän kuin miehet. Tutkijat arvelevat, että naiset

pelkäävät epäonnistumista niin paljon, että haluavat pelata varman päälle. Stereotyyppiä luodaan julkisessa puheessa ja näin ollen medialla on suuri vastuu siitä, millaista puhetta se sallii eri ihmisryhmistä. Kielteiset stereotyyppit löytävät kohteensa ja niillä voi olla hyvinkin kauaskantoisia vaikutuksia yksittäisen ihmisen elämään – varsinkin tilanteissa, jossa heidän pitäisi osoittaa omat kykynsä. (Kaaro 2015.)

3 TUTKIMUSMENETELMÄT

Opinnäytetyössäni olen käyttänyt laadullisen tutkimuksen menetelmiä ja haastattelut toimivat tässä aineistonkeruumenetelmänäni teoriapohjan tukena. Laadullinen tutkimus on lähtökohdiltaan kokonaisvaltaista tiedon hankintaa ja aineisto kootaan todellisissa ja luonnollisissa tilanteissa. Tällaisessa tutkimuksessa suositaan metodeja, joissa tutkittavien näkökulma pääsee esille. Laadullisen tutkimuksen metodeja ovat muun muassa teemahaastattelu ja osallistuva havainnointi. Kohdejoukko valitaan tarkoituksenmukaisesti ja aineistoa tarkastellaan yksityiskohtaisesti, sitä mikä ei ole tärkeää ei määrää tutkija. Tutkimuksen teoreettinen viitekehys, eli teoria, on laadullisessa tutkimuksessa keskeisessä asemassa (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 140-141, 164.)

Haastattelut tein yksilöhaastatteluina ja haastateltavinani oli kuusi musiikin eri aloilla toimivaa ammattilaista. Heidät valitsin heidän toimenkuvansa mukaan, jotta saisin tutkimukselleni mahdollisimman laajaa variaatiota ja tarkempia vastauksia kategoriointiin kysymyksiin. Halusin, että haastateltavat ovat ajankohtaisia henkilöitä, heillä on menestystä tuottajina ja että kaikilla on ammattinsa puolesta oma näkemys, esimerkiksi kaupallinen tai yhteiskunnallinen, tuottamiseen ja naisten vähyyteen tuottajina. Haastateltavat työskentelevät alalla tuottajina ja laulunkirjoittajina sekä johto- ja opetustehtävissä. Tein kaikki haastattelut anonyymeina ja haastatteluihin viittaan käyttäen nimityksiä H1, H2, H3, H4, H5 ja H6. Haastateltavista H1, H4 ja H5 työskentelevät tuottajina ja laulunkirjoittajina, H6 ja H2 johtotehtävissä ja H3 opetusalailla. Lyhyet sähköpostitse tehdyt tarkemmat kysymykset lähetin kahdelle haastateltavista H5 ja H6.

Tutkimushaastattelut jaetaan kolmeen ryhmään: lomakehaastattelu, teemahaastattelu ja avoin haastattelu (Hirsjärvi ym. 2009, 208). Tutkimusmenetelmänä käytin teemahaastattelua. Siinä haastatteluteemat on suunniteltu etukäteen, mutta kysymysten järjestys, painotukset ja sanamuodot voivat vaihdella haastattelusta toiseen. Teemahaastattelussa on myös mahdollista muokata tulevia haastatteluja edellisten haastattelujen

mukaan, jos niissä ilmenee joitakin kiinnostavia asioita, joita ei etukäteen ole otettu huomioon. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2009, 41.)

Teemoitin kysymykseni tuottajuuteen ja musiikin tuottamiseen, koulutukseen, työelämään ja tasa-arvoon sekä naisiin ja musiikkialaan. Kaikilla tietyt kysymykset olivat samoja, mutta painotin jokaisen haastateltavan kanssa hieman eri osa-alueita ja näin olle kysymyksissä oli vaihtelua. Tarkoituksena oli saada mahdollisimman selkeitä ja kattavia vastauksia. Teemat pysyivät jokaisessa haastattelussa samoina ja olivat muodostuneet tutkimusongelmani ja tietoperustan pohjalta. (LIITE)

Haastateltavat olivat kaikki jollain tavalla minulle työni kautta tuttuja ja jokainen heistä suostui haastateltavaksi ensi kysymällä. Lähestyin heitä sähköpostitse, tai kasvokkain työpaikallani ja ennen haastattelua lähetin jokaiselle haastattelurungon, jotta he voivat katsoa sen läpi ja halutessaan valmistautua tulevaan haastatteluun.

Haastattelut tehtiin yksilöhaastatteluina joulutammikuussa 2018-2019 työpaikallani the Grind Studiosin tiloissa, erään korkeakoulun toimitiloissa, kahvilassa ja sähköpostitse. Kasvokkain tehdyt haastattelut nauhoitin puhelimen sovelluksen avulla ja litteroin ne. Kaikki haastattelut (pois lukien sähköpostihaastattelut) olivat kestoiltaan noin tunnin ja kysymyksiä haastatteluissa oli 15-20. Sähköpostitse lähettämäni haastattelut halusin pitää lyhyinä ja ne sisälsivät vain pääkysymykset ja kohdennettuja kysymyksiä 4-6 kappaletta.

Haastattelut litteroin ja järjestin teemoittain laajempien alaotsikoiden alle. Alaotsikot määräytyivät haastattelurungon mukaan. Lihavoin ja korostin väreillä tärkeimpiä vastauksia henkilöittäin ja listasin niitä tiedoston sivupalkkiin kommentteiksi. Vertailin vastauksia keskenään, ja tiedoston kommenttilistauksesta sekä värjäyksistä minun oli helppo löytää ja poimia keskeisimmät vastaukset kysymyksiin ja kytkeä tulokset teoriapohjaan.

4 AINEISTON ANALYYSI

Koostin haastattelukysymykset alaotsikoittain, jotka toistuivat lähes jokaisessa haastattelussa ja jaoin ne alla oleviin aihealueisiin:

- Tuottajuus ja musiikin tuottaminen
- Koulutus ja työelämä
- Tasa-arvo
- Naiset ja musiikkiala

Lainaukset valitsin litteroiduista haastatteluista niiden osuvuuden ja tärkeyden mukaan. Halusin ottaa mukaan lainauksia, joissa haastateltavien vastaukset tutkimuskysymyksiin ja teemoihin tulevat parhaiten, monipuolisimmin ja ytimekkäimmin esille.

4.1 Tuottajuus ja musiikin tuottaminen

Tuottaja-sanalle on monia eri määritelmiä ja vastaus riippuu usein myös siitä, keneltä kysyy. Vastauksista kävi ilmi, että tuottajalla on monia rooleja ja hänellä tulee olla erilaista osaamista kuten hyvät vuorovaikutustaidot. Vastauksissa nousi esiin niin artisti- kuin track-tuottaja (luova tai tekninen tuottaja), yhteistuottaminen ja ”julkistuottaja”. Tuottaja voi myös olla tähti ja artisti, jolta halutaan tulevaan tuotteeseen tietty ”leima” tai vaan julkisuuden tuoma markkinoinnillinen hyöty.

”-- se joka toteuttaa teknisesti sitä musapuolta tai joku jotka ottaa paljon syvemmin laajemman vastuun siitä artistin taiteellisesta tuottamisesta, et siihen voi sit liittyä jo ihan biisintekemistä, sessioiden järjestämistä, sparrailua ja yleensä koko sen tulevan musiikin konseptin rakentamista artistin kanssa. --”
(H2 2019.)

Tuottajan tehtävä on kuulla ja nähdä kuka artisti on ja mitä hän tarvitsee ollakseen paras mahdollinen itsensä. Tärkein ominaisuus on vahva, perusteltu mielipide. Artistin on voitava luottaa tuottajan tyyliin ja kokonaisuuden ymmärrykseen.”
(H5 2019.)

”Tuottaja voi olla vastuussa kaikesta mikä äänitteellä soi ja tuottaa kaiken soivan materiaalin paitsi päävokaalit.”
(H3 2019.)

”-- et tuottaja voi olla myös ikään kuin se suurin nimi siinä hommassa --”
(H3 2019.)

Kolme haastateltavistani olivat itse tuottajia, joten oli loogista kysyä, miten heistä tuli tuottajia. Jokaisella oli taustallaan veli, ystävä tai poikaystävä, joka oli auttanut, kannustanut tai rohkaissut uran alkuvaiheissa. Kukaan haastateltavista tuottajista ei varsinaisesti ollut ajatellut ryhtyvänsä tuottajaksi, vaan he olivat ajautuneet siihen ikään kuin olosuhteiden pakosta: joko ei ollut bänditoimintaa, jota olisi kaivannut tai sitten bänditoiminta oli ajan kuluessa johtanut tuottajuuteen. Haastateltaviani yhdisti muun muassa laaja-alainen kiinnostus musiikkiin ja sen tekemiseen ja miten musiikinteossa haluamansa (tekniset) asiat saa toimimaan, jotta ei olisi riippuvainen muista.

Esikuvat ja niiden puute olivat myös yksi osa haastattelua, joka toistui myös myöhemmissä teemoissa. Varsinkin esikuvien puute nousi monella haastateltavalla muun muassa yhdeksi syyksi siihen, miksi naisia on Suomessa (ja ylipäätään maailmassa) vähän tuottajina. Haastateltava mainitsee, että naistuottajia on, mutta heistä ei välttämättä puhuta. Esimerkkinä hän mainitsee Björkin, joka on tuottanut musiikkiaan itse ja jolla on tuotannossa mukana myös miespuolisia tuottajia. Kuitenkin tällöin miespuolisista tuottajista on puhuttu pelkästään tuottajina ja Björkin osuus tuottajana sivuutettu. Yleisesti kysyttäessä suomalaisista naispuolisista tuottajaesikuvista monet osaavat mainita vain Chisun, ensisijaisesti hänet kuitenkin tunnetaan artistina.

”Se on tosi hassua et se kuva on edelleenkin niin tuore tai uudenlainen ku aina sitä kelaa et siel on sellanen isohko lippispäinen jäbä spliffi suussa ja sit se painelee menee PC:llä biittii. -- Mikä on niille mimmeille tosi vaikea uskoa et ne näkis itsensä istumassa siellä, että niiden perheenjäsenet tai kaverit pushais niitä kun se ei vaan totuttu kuva täällä meidän aivoissa et hei susta voi tulla tuottaja jos sä haluat.”
(H1 2018.)

”-- varsinkin indie-puolella on paljon naispuolisia artisteja, jotka tekee kaiken ite, mut niitä ei vaan tuoda siinä kontekstissa esille et nää on niitä tuottajia et se on ehkä se ongelma mun mielestä.”
(H4 2019.)

4.2 Koulutus ja työelämä

Haastatteluita tehdessä myös musiikinopetuksen merkitys (nais)tuottajuuteen alkoi tuntua melko tärkeältä asialta. Haastattelujen perusteella soittimet ovat olleet hyvin sukupuolittuneita: tytöt laulavat ja pojat soittavat. Jopa musiikkiopistoissa stereotyyppiat soittimissa ovat olleet tiukassa ja yhden haastateltavan mukaan esimerkiksi toisen asteen koulutuksessa sovinnistiset kommentit ovat olleet yleisiä. Haastateltava kertoo, että monesti myös enemmistö opettajista oli miehiä. Vastauksissa ei koettu, että suomalainen musiikinopetus tukisi tyttöjä/naisia työskentelemään musiikkialalla. Jossain kohtaa opetuksessa, oli se sitten perusopetuksen tai toisen asteen, koettiin sen olevan laadultaan epätasaista tai kohtelun sukupuolten välillä eri arvoista.

”Kyl se oletamus on edelleen se et miehet alkaa tuottajiks. Ja kyl mä uskon et nimenomaan tulee sieltä alemmilta asteilta, et tää on tavallaan monessa mielessä hyvin tyyppillinen miesvaltainen ala kun tavallaan koko musabisnes on hyvin miesvaltainen ja sit tässä on vielä se tekninen puoli joka sit vielä korostaa sitä asiaa niin tää on jotenkin leimallisen kliseinen miesvaltainen ala siinä mielessä.”
(H3 2019.)

Ihan oma juttu on hanke, joka sisällyttää musiikin luovan tuottamisen, säveltämisen ja sanoittamisen osaksi musiikinopetusta ja vastaa suoraan Suomen uuteen perusopetuksen opetussuunnitelmaan. Se tarjoaa koulujen ja varhaiskasvatuksen opettajille musiikkiteknologian tietotaitoa ja menetelmiä ja työkaluja digitaaliseen oppimiseen musiikin opetuksessa. Hanke vie musiikkiteknologiaa kouluihin ja tavoitteena on, että lapset ja nuoret oppivat hyödyntämään sitä laulunteossa. (HundrED 2017.) Hankkeen myötä jokaisella olisi mahdollisuus tekemisen ja kokeilemisen kautta innostua musiikintekemisestä ja parhaimmillaan uuden tekijäsukupolven lisäksi se voi vahvistaa oppilaiden luovuutta ja vuorovaikutustaitoja (Korkee 2017).

Mainitsin *Ihan Oma Jutusta* jokaiselle haastateltavalle ja kysyin, olivatko he kuulleet kyseisestä hankkeesta. Lähes kaikki olivat kuulleet hankkeesta, mutta eivät tieneet tai muistaneet siitä tarkemmin. Kerrottuaani lyhyesti hankkeesta kaikki olivat siitä innoissaan ja sitä mieltä, että juuri tällainen osa-alue olisi tärkeää nykypäivän musiikinopetuksessa.

Suomessa on tällä hetkellä kaksi korkeakoulua, joissa voi opiskella musiikin tuottamista: Helsingin Metropolia ja Tampereen ammattikorkeakoulussa englannin kielisellä linjalla. Myös Sibelius Akatemiassa on musiikkiteknologinja, mutta siinä tuottaminen on vain yksi opiskelujen osa-alue (Uniarts 2019). Haastateltava kertoo, että Metropolia toimi ennen kolme erillistä koulutusohjelmaa; musiikkituottaja, -teknologi ja lauluntekijä. Vuonna 2015 nämä yhdistyivät uudeksi pääaineeksi, musiikin tekeminen ja tuottaminen. Koulutukseen kuuluu muun muassa biisintekemistä, koodausta, erilaisten musiikkiohjelmien käyttöä, laulutuotantojen tekoa, demojen tekoa, miksausta, äänitystä, jälkituotantoa ja erilaisia projekteja. Hakijoita otetaan vuosittain sisään noin 15 ja sukupuolijakauma on niissä noin 50/50 (Vipunen 2019).

”-- usein se menee niin et mimmit on niitä lauluntekijäorientuneita, mut ei kaikki. -- on todella hyviä mimmituottajaopiskelijoita, jotka on ihan huippuja, mut valitettavasti se on vähemmistö kuitenkin.”
(H3 2019.)

”-- kun tulee naispuolisia hakijoita ne on joko jollain tapaa enemmän tosissaan tai jotain, mut niiltä tulee vaan järjestäen parempii hakemuksii. -- mut tuntuu siltä et ne naispuoliset hakijat on jotenkin satsannu siihen enemmän tai sit siellä pinnan alla näkyy sellanen suuri joukko semmosia tyyppjä, tai siel on sellasii naishakijoita paljon, jotka ei uskalla hakea sen takia et ne ei pärjää tässä. Ja mäen oikein osaa vastaa siihen kumpi on todellisuus vai onks se vähän molempia.”
(H3 2019.)

Onko koulutuksella sitten väliä tuottajan ammatissa? Vastauksista nousee esille verkostoituminen ja koulutuksen aikana tapahtuva erilaisten projektien tekeminen ja taitojen kehittyminen. Myös itseoppiminen kollegojen sekä Youtuben ym. verkko-ohjelmien avulla mainitaan tärkeäksi kouluttautumiseksi koko elämän ajan ja monille tuottajista se voi olla myös ainoa opiskelumenetelmä. Mutta tärkeimpänä ammatillisesta tai korkeakoulukoulutuksesta mainitaan läheisvertaisoppiminen, saman henkiset opiskelutoverit ja tuki. Haastateltavien mukaan työelämään pääseminen vaatii kuitenkin omaa itseohjautuvuutta, harjoittelujen ja hankittujen kontaktien kautta.

4.3 Tasa-arvo

Kysyin, pitääkö naisena todistella taitojaan ja kaikkien vastauksista ilmeni, että todistelu on joskus ja jossain määrin tarpeellista. Joko kuullaan ihmettelyä siitä, onko nainen tuottajana todella tehnyt kaiken itse tai sitten heidän on pitänyt opetella tekemään asiat erityisen hyvin ja kunnianhimoisesti, kun on koettu, että standardit ovat korkeammalla heille kuin joillekin toisille. Tämän haastateltavat ovat pystyneet myös tietyllä tavalla kääntämään voimavarakseen. Opetusalalla työskentelevä haastateltava kertoo, että monet lahjakkaat opiskelijat saattavat pantata omia juttujaan, koska heidän pitää omasta mielestään tarjota jotain sellaista, mitä kukaan ei ole koskaan kuullut ja tämä johtaa siihen, että ammatillista kehitystä ja edistystä ei tapahdu, koska yritetään todistaa ja tehdä asioita liian tunnollisesti.

”Joskus muhun naistuottajana uskotaan jopa enemmän, koska ajatellaan, että olen joutunut taistelemaan enemmän paikastani ja todistelemaan osaamistani. Sitten kun jotain menee pieleen, tyylitaju ei kohtaakaan tai jostain ei ollakaan samaa mieltä, vaan joku mun ratkaisu onkin asiakkaan mielestä huono. Silloin luottamus katoaa hetkessä. Silloin herää ehkä epäily, että olikohan hän sittenkin väärässä. Jos en olekaan saanut työtäni osaamiseni vuoksi? Sen jälkeen uskottavuuden takaisin saaminen on haaste ja todellisen työn takana.”
(H5 2019.)

”Björk sanoi hyvin jossain haastiksessa et miehen tarvii sanoa kerran ja naisen neljä kertaa. Et tulee kuulluks.” (H4 2019.)

4.4 Naiset ja musiikkiala

Mielikuva naisesta tuottajana on edelleen monelle ihmiselle vieras ja esikuvien puute yksi syy siihen, miksi naisia on pop-musiikin saralla vähän tuottajina. Monesti median jutuissa esiintyvät miehet ja yleisesti mielikuvaa ammatista pidetään vaikeana, monimutkaisena ja teknisenä. Naiset ovat tulleet musiikkialalle monesti laulun tai instrumentin kautta, eivätkä välttämättä usko omiin mahdollisuuksiinsa tuottajina.

”-- aika harva mimmi tulee ajatelleeks sitä et mä voisin olla tuottaja koska just ku ei niitä nää missään ja kaikki tuottajat joista puhutaan tai joista on juttuja jossain on miehii. Sit siitä on sellanen mielikuva et se on tosi vaikeeta ja jotenkin teknistä ja et sun pitää osata paljon kaikenlaista, semmosta mikä ehkä tuntuu vieraannuttavalta vaik oikeesti on kyse vaan siitä et tekee vaan musaa et ei sen tarvi olla mitään rakettitiedettä eikä suurimmalta osalta ookaan.”
(H4 2019.)

”-- aika paljon mimmejä on hakeutunu laulun tai instrumentin kautta alalle, mutta se varsinainen musatuottaminen mikä edellyttää aika isoa musanörtteyttä sit kuitenkin -- aika paljon tuottajiks on hakeutunut sellasia tietyssä mielessä insinööriyypisiä hahmoja -- et ehkä meidän kulttuurissa ei oo niin tyypillistä että tällaset osat musiikibisnestä ois kutsunu naisia puoleensa.”
(H2 2019.)

”Kyl se niihin ennakko-odotuksiin stereotypioihin ja myös esikuvien vähyyteen liittyy. -- et tavallaan se ympäristö ruokkii et naiset ei voi, naiset ei osaa, naiset ei pysty ja sit ne ei uskalla sen takii tahdä sitä. et se vaatii aika paljon itsevarmuutta ja pokkaa pyrkiä ja ottaa se tila mikä siihen tuottajan duuniin kuuluu. -- tuntuu et se on semmonen ympäristön juttu et ne ambitiot usein mitätöidään ei välttämättä hirveen aggressiivisesti, vaan semmosen tietynlaisen vaikenemisen kautta. Ne on ehkä omiaan siihen et naisia ei hirveesti päädy tuottajaks tällä hetkellä.”
(H3 2019.)

Menestyäkseen tuottajana on oltava itsevarma ja rohkea. Nämä ominaisuudet ovat tärkeitä valttikortteja ja haastateltavien mukaan usein naisilta puuttuu sellaista röyhkeyttä ja itsevarmuutta mitä tarvittaisiin, jotta pääsee alalla eteenpäin. Mitään järkeviä syitä ei pitäisi olla, miksi naiset eivät pääsisi etenemään urallaan, mutta muun muassa juuri alan miesvaltaisuus ja esikuvien ja vertaistuen puute mainitaan mahdollisina syinä siihen. Osa haastateltavista on sitä mieltä, että tänä päivänä hyvälle naistuottajille riittäisi töitä ja kysyntää.

”On helpompi luoda tietynlainen luottamussuhde naisten kanssa.”
(H3 2019.)

”-- ehkä miehet keskimäärin kasvatetaan sellaseks röyhkeemmiks et ne ottaa ne tilaisuudet ja menee vaik ei ihan osaiskaan niin naisilla on se tai huomaa et itessäkin on se et pelkää niin paljon sitä et ei pystykään täyttään niitä odotuksia tai jotenkin epäonnistuu niin se aina tuntuu siltä et jos mä epäonnistun niin sit mä epäonnistun kaikkien muiden naistenkin puolesta et sit siinä on se, et sitä voi käyttää lyömäaseena et kyllähän me tää tiedettiin et ei naisista oo tähän.”
(H4 2019.)

Eräs haastattelihoista tosin sanoo, että hänen kokemuksensa mukaan naistuottajia ei ole vähän, vaan hän tuntee useita. Hänen mukaansa kyse saattaa olla siitä, että he eivät vaan halua kutsua itseään tuottajiksi tai ovat ensisijaisesti artisteja, jotka eivät halua tehdä muille musiikkia. Onko kyse sitten siitä, ettei heitä kiinnosta, he eivät koe osavansa tai siitä, että kukaan ei ole koskaan edes pyytänyt heitä tuottamaan? Perinteiset vallitsevat stereotypiat ja toisten naistuottajien vertaistuki nousevat myös esille haastateltavien vastauksissa.

”--multa tullaan välillä kysyyn aa ootsä laulaja, tai ihmiset yllättyy siitä et sä osaatkin tehdä Abletonilla musaa, et se on niin syvässä se ajatus siitä mikä kellekin sopii.”
(H4 2019.)

”Mä luulen et jos ois enemmän menestyviä mimmituottajia niin ois myöskin enemmän ihmisii jotka vois antaa uusille mimmituottajille mahdollisuuden ja antaa sitä vertaistukee, ei varmasti haittais.”
(H2 2019.)

”-- et on toi hyvä veli-verkosto niin on se siis täälläkin ja sillee, koska vaikka suurin osa A&R:sta on miehiä niin kyllä siinäkin tai et mä koen et on siinäkin semmoinen jotenkin itseään ruokkiva kehä et miehet nostaa miehiä ylöspäin ja jeesaa.”
(H4 2019.)

Haastateltavien mukaan esimerkiksi Ruotsissa ollaan tehty paljon töitä sen eteen, että saataisiin esimerkiksi enemmän naisartisteja festivaaleille ja pyrittäisiin löytämään tai rakentamaan erilaisia foorumeita, joissa naismusiikkiammatillaiset voisivat tavata uusia tulokkaita. Myös erilaisia tiloja on positiivisen syrjinnän kautta pakotettu sellaisiksi, joissa on tilaa naisille ja muunsukupuolisille.

”--mut ei tarvi mennä ku Tukholmaan niin voin nimetä sieltä 10 heti tosi monta mun ikäistä nuorta tuottajamimmiä, jotka on ihan sairaan kovia ja tekee koko ajan ja saa julkaisuja, et siel se toimii.”
(H4 2019.)

4.5 Vain naisille suunnatut biisileirit

Kysymys vain naisille tai muunsukupuolisille suunnattujen biisileirien tarpeellisuudesta herätti haastateltavien vastauksissa hieman ristiriitaisia mielipiteitä, vaikkakin monet olivat yhtä mieltä siitä, että kaikenlainen toiminta, joka auttaa ja kannustaa naisia ja muun sukupuolisia kokeilemaan ja ryhtymään tuottajaksi on hyvästä. Erään

haastateltavan mielestä tällaiset tapahtumat tukisivat myös naistuottajuutta ja antaisivat naisille tilaa ja uskallusta kommunikoida avoimemmin.

”Mun mielestä ois tervetullutta, tai vaik se ei ois ihan puhtaasti vain naisille suunnattu niin mun mielestä jo se et järjestää tän tyyppisiä tapahtumia, siis kiintiö-tai naisleiri tapahtumana sinänsä pakottaa muuttaa sitä ajattelua ja sinänsä se on tervetullutta --”
(H2 2019.)

”-- ja aika on kypsä sille et muualla sitä tehdään jo ja tuntuu ainakin et Ruotsi, Saksa, Jenkit niin kaikkialla noista maista sitä jo mietitään edes tai sellasta diversiteetin esiintuomista ja mahdollisuuksien antamista on jo muualla niin kyl musta ois tosi hyvä saada sitä jo tännekin.”
(H4 2019.)

Muutoksen tilanteeseen haastateltava toivoisi myös lähtevän musiikkikustantamoista ja levy-yhtiöistä. Tällöin tekijäesikuvat saataisiin ammattilaisista ja näin myös luottamuslausetta esitettäisiin taitaville naistekijöille, jotka muuten itseluottamuksen puutteen takia eivät uskalla lähteä mukaan biisinkirjoitus- ja tuottamisbisnekseen. Silti kahden haastateltavan mielestä kaikenlainen eksklusiivisuus ja syrjintä on moraalisesti haasteellista ja ihannetilanne olisi se, että ihmiset voisivat sukupuolesta riippumatta kirjoittaa ja tuottaa yhdessä biisejä ja että heidän välillään toimisi tasa-arvo: Naiset eivät saisi erityiskohtelua naiseutensa ja ”harvinaisuutensa” takia, mutta heidän mielipiteitänsä kuunneltaisiin.

”-- vain naisille ja muunsukupuolisille tarkoitettujen projektien tarkoituksena on nimenaan kannustaa ja rohkaista vähemmistöjä alalla, mikä on tärkeää, tarpeen ja voidaan tehdä, niin kauan ennen kuin mahdollisuudet on oikeasti yhdenvertaisia, eikä vain näennäisesti. En kuitenkaan henkilökohtaisesti usko 50/50 suukupolitasapainon tavoittelemisen järkevyyteen millään alalla, koska miehet ja naiset ovat jonkin verran erilaisia olentoja fyysisesti ja sitä kautta henkisesti.”
(H6 2019.)

4.6 Miten saataisiin naistuottajia lisää?

Opetusalalla työskentelevän haastateltavan mielestä koulutusnäkökulmasta tuottaminen ja musiikin tekeminen pitäisi näkyä musiikinopetuksessa kautta linjan ja näin ollen luoda mahdollisuuksia sekä kannustaa että kokeilla mahdollisimman monia soittimia ja sävellystä jo perusopetuksesta lähtien. Musiikkiteknologian tulisi olla mukana

opetuksessa kaikilla asteilla, ikään kuin toisena musiikin teoriana. Haastateltavien mukaan esikuvien lisääntyminen ja julkinen keskustelu aiheesta olisi tärkeää. Myös musiikkialan osoittama kiinnostus naisia kohtaan, koulutuksessa ammatista puhuminen ja yleinen tietämys musiikkituottajan ammatista mainitaan tärkeinä asioina. Eräs haastateltava nostaa esille myös miesten aloitteellisuuden keskusteluissa.

”-- mut mä luulen et mikä naisten tuottamiseen vaikuttais oppilaitoksia enemmän ois alan osoittama kiinnostus naistuottajia kohtaan.”
(H2 2019.)

”-- koulutuksessa sen asian huomioiminen tai et tommosista mahdollisuuksista puhuttais koulutuksessa myös enenevässä määrin tytöille eikä aina vaan ajateltais sellasii vanhoja rooleja tai kannustettais ees kokeileen enemmän.”
(H4 2019.)

”-- et näistä asioista puhuttais enemmän julkisesti --”
(H4 2019.)

”Kyl se on tosi paljon informaatiosta kiinni, mitä enemmän sä tiedät asioista sitä helpompi on ryhtyä siihen. Mitä enemmän se on verhon takana piilossa leijeröitu mitä ihmeellisimmillä asioilla sitä vaikeempi siihen on astua.”
(H1 2018.)

”-- ja et tulis joku supermimituottaja et seuraava Jurek oliskin nainen ja mä en nää mitään syytä miksei näin vois tapahtuu minkään muun takia kun et ajatellaan ahdasmielisesti.”
(H3 2019.)

Erään haastateltavan mukaan monesti aloitteleva naisbiisinkirjoittaja valitsee uransa alussa roolikseen toplinerin (melodian ja tekstinkirjoittaja) ja jättää tuottamisen ”taitavammille” henkilöille. Monilahjakkaat miehet taas saattavat usein valita tuottajan työn myös siksi, että siinä ansaintalogiikka on parempi ja varmempi kuin toplinerilla. Yksi haastateltavista toivoo, että naisten välillä tapahtuisi enemmän ”klikkiytymistä”, eli voitaisiin luoda verkostoja ja kokoontua esimerkiksi kerran kuussa jossain. Myös sosiaalisen median ryhmät alan sisällä ovat hyviä alustoja keskustella, saada vertaistukea ja apua.

”-- se on musta hyvä esimerkki kun on otettu tommosii konkreettisii toimii et myös semmosen positiivisen syrjinnän kautta et on myös pakotettu niitä tiloja sellasiks et siel on tilaa naisille ja muunsukupuolisille niin sit se näkyy.”
(H4 2019.)

5 YHTEENVETO

Haastattelujen perusteella ympäristö ja kulttuuri määrittävät edelleen hyvin pitkälti naisten vähyyttä tuottajina omaksuttujen tapojen ja asenteiden vaikutuksesta. Ongelmat ovat organisaatioissa ja rakenteissa, kun yleensä miesten urat kehittyvät ja naisten jäävät junaamaan paikalleen. Musiikkiteollisuus on edelleen hyvin miesvaltainen ja suurin osa päättävistä tahoista niin levy-yhtiöissä, studioissa kuin järjestöissäkin on vanhempia miehiä. Työnantajien, eli tässä tapauksessa muun muassa levy-yhtiöiden ja kustantajien, pitäisi panostaa naistuottajien urakehitykseen ja päättäviin tahoihin tulisi saada enemmän naisia. Asiat ovat kuitenkin menneet viime vuosina eteenpäin ja maailmalla on nähty jo jonkin verran esimerkkejä siitä, että naisten määrä tuottajina on nousussa ja erään haastateltavan mukaan Los Angelesissa tulevaa isoa naistuottajaa etsitään koko ajan. Myös musiikkifestivaaleilla on käynnissä kansainvälinen hanke, jonka tavoitteena on saada esiintyjiksi yhtä paljon miehiä ja naisia vuoteen 2022 mennessä. Suomessa kyseiseen hankkeeseen on sitoutunut Flow-festivaali (Mattila 2018).

Musiikinopetus ja musiikkialan koulutus on mielestäni Suomessa päällisin puolin hyvä tasoista, mutta olen havainnoinut ja myös joistain haastatteluista kävi ilmi, että esimerkiksi peruskoulun musiikinopetuksessa on paljon vaihtelua kouluittain. Tämä olisi yksi kehittämisen paikka, että ala- ja yläkouluissa olisi tarvittava laitteisto ja ammattitaito opettaa musiikkia, joka sisältää mahdollisuuden soittaa, säveltää ja tuottaa omia teoksia - nykyajan vaatimusten mukaisesti. Teknologian kehityttyä tällä hetkellä oman musiikin tuottaminen ei vaadi kuin vaikkapa pelkästään älypuhelimien tai tabletin, jonka lähes jokainen nuori omistaa ja sovelluksien avulla omia biisejä tai biittejä on helppo lähteä tekemään ja kokeilemaan.

Haastatteluissa toivottiin, että ammatti- ja korkeakouluopetuksessa opetus olisi yhä enemmän tekemisissä työelämän ja alan ammattilaisten kanssa. Varsinaista tuottajakoulutusta ei ole saatavilla tällä hetkellä kuin kahdesta oppilaitoksesta, joten kysyntää olisi varmasti vielä enemmän erilaisille ja eri tasoille tuottamiseen erikoistuneille ”mestarikursseille”, joihin kaikilla olisi mahdollisuus hakea ja jotka olisivat kestoltaan

ja ajatukseltaan tarpeeksi kompakteja. Vastauksissa mainittiin myös, että ehkä naisopettajia olisikin hyvä olla enemmän toisen asteen ja ammattikorkeakoulujen soiton- ja musiikkiteknologian opettajina.

Tarvetta olisi myös naisiesikuville, niin konkreettisille kuin mielikuvillekin. Uskoisin, että jo pienillä muutoksilla, ilman että tarvitsisi edes välttämättä erikseen korostaa naisuutta, saataisiin muutoksia. Kun jo musiikkilaitteiden, -kurssien, -lehtien kuvitusten ja -juttujen esittelyissä tai mainoksissa olisi enemmän naisia, muuttaisi se mielikuvaa sukupuolittuneesta ja vaikeasta tuottajan ammatista. Esimerkiksi Moog, joka on yksi isoimmista ja tunnetuimmista syntetisaattorivalmistajista, teki vuonna 2015 ja 2018 ensimmäiset viralliset esittelyvideot uusista laitteestaan, joissa esiintyi elektronisen musiikin ammattilaisnaisia. Vuonna 2018 julkaistussa videossa oli mukana naisia Discwoman-nimisestä kollektiivista, joka on newyorkilainen alusta, kollektiivi ja agenttuuri edustaen lahjakkuutta elektronisen musiikin kentällä. Tällaiset videot olivat osaltaan uutta erityisesti elektronisen musiikkilaitteen esittelyvideossa, jossa tyypillisesti musiikkia on tuottanut mies. (Youtube 2019; Discwoman 2019.)

Haastatteluissa ei varsinaisesti puhuttu mentoroinnista, mutta yksi kysymykseni, miten naisia tuetaan tuottajuudessa, liittyy osaltaan siihen. Kouluissa palaute ja kritiikki kuuluvat opetukseen, mutta kenen vastuulla on antaa palautetta ja mentoroida koulujen ulkopuolisia tuottajia? Mentorointi on ollut viime vuosina ajankohtainen puheenaihe ja se on havaittu hyväksi menetelmäksi monella alalla. Tällä hetkellä musiikkialan mentorointia tarjoavat Music Finland ja Suomen Musiikintekijät. Suomen Musiikintekijät tarjoavat mentorointistipendiä jäsenilleen ja hakijoita oli tähänkin paljon enemmän kuin mentoroitavia pystyttiin ottamaan (Music Finland 2019; Suomen Musiikintekijät 2019). Varsinkin epävarmalle ja uransa alussa olevalle tuottajalle mentoroinnista olisi paljon hyötyä. Erityisesti jos mentori olisi myös itse tuottaja. Musiikkialalla mentorointi ei ole ollut tavallista, ehkäpä sen puuttuminen juontaa siitä, että on totuttu toimimaan yksin tai sitten bändiyhteisöissä. Yleisesti lähes kaikki maailmankuulut tuottajat ovat oppineet paremmiltaan ja aloittaneet uransa studioapulaisina. Tänä päivänä isoja studioita on enää harvakseltaan ja monet tekevät työnsä omissa studiohuoneissaan ja kodeissaan. Se, että pääsisi jonkun tuottajan oppiin ei ole mahdotonta,

mutta haastavaa, sillä se vaatii myös tuottajalta aikaa, oikeanlaista persoonaa, halua ja sitoutuneisuutta asiaan.

Haastattelun vastauksissa toivottiin järjestettäviin biisileireihin enemmän kustantajien ja levy-yhtiöiden yhteistyötä, jotta saataisiin yhä enemmän naistuottajia mukaan. Pelkästään naisille suunnattua leiriä pidettiin toteutuskelpoisena ideana, joka voitaisiin esimerkiksi toteuttaa ensin pelkästään kustantajien kesken. Myös leirit, joiden tavoitteena olisi saada mahdollisimman monta naistuottajaa ja -kirjoittajaa mieskirjottajien ja -tuottajien lisäksi olisi toivottavaa. Tässä leirien järjestäjien tulisi myös nähdä enemmän vaivaa ja etsiä sekä houkutella sopivia naistuottajia miesten ohella mukaan. Myös mahdollinen yhteistyö esimerkiksi Ruotsin Popkollon tai muun naistekijöihin erikoistuneen järjestön kanssa voisi olla kannattavaa, sillä yhteistyön kautta olisi mahdollista verkostoitua suoraan kansainvälisiin tekijöihin sekä saada esimerkkejä ja ideoita, miten naistuottajuutta voitaisiin lisätä Suomessa. Myös jo jalansijaa saaneilla tekijänaisilla on mahdollisuus omalla toiminnallaan saada muita naistekijöitä mukaan bisnekseen, jos he vaan tuntevat, käyttävät ja suosittelevat myös muille tuttavapiiristään löytyviä naistuottajia.

Kehittämisehdotuksiani haastattelujen perusteella ovat levy-yhtiöiden ja kustantajien tavoite löytää ja käyttää naistuottajien palveluita. Tapahtuvat ne sitten sukupuolikiintiöinä biisileireillä, tai etsimällä erityisesti uusia naistuottajia omiin talleihinsa, levy-yhtiöiden ja kustantajien rooli on merkittävä musiikin kaupallisella puolella. Music Finlandilla on mahdollisuus toimia suunnannäyttäjänä ja kokeilevana tahona järjestäen yhteistyötä jonkin ulkomaisen naistuottajajärjestön kanssa, ja kertoa suomalaisille naistuottajille heidän mahdollisuuksistaan osallistua kansainvälisille biisileireille kuten SheWrites:lle.

Ihan Oma Juttu ja Teoston juuri lanseeraama uusia työskentelytapoja musiikintunneilla kehittävä ja musiikin luovaa tuottamista kannustava Future songwriting-hanke (Teosto 2019) ovat tärkeitä hankkeita tulevaisuuden musiikintekijöille ja -tuottajille. Tällaiset hankkeet tukevat musiikintekemistä jo lapsesta lähtien ja mahdollistavat erilaiset yhteistyöt sekä kehityksen alan monien tahojen kanssa. Mentorointi ja matalan kynnyksen tuottajakurssit olisivat myös asioita, joita voisi olla tarjolla enemmän. Jo

jalansijaa saaneet ja ammattimaisesti musiikkialalla toimivat naiset voivat myös omalla toiminnallaan saada muita naisia alalle. Jos tuttavapiirissä on osaavia tuottajatai teknologinaisia, pyydetään heitä tuottamaan tai miksaamaan: näin saadaan heidän nimeään esiin ja mahdollisesti uusia tekijöitä alalle. Verkostoitumiset niin sosiaalisessa mediassa erilaisten ryhmien avulla kuin kasvokkain tapahtuvat tapaamiset ovat myös tärkeitä keinoja, joiden avulla saadaan vertaistukea ja mahdollisuudet tutustua ja verkostoitua alan muihin naisosaajiin.

Työni tilaaja Aux ry voi järjestää teemaillan tasa-arvoisen musiikkiala-aiheen ympärille, jossa käyttää hyväkseen tekemääni opinnäytetyötä. Aihetta voitaisiin käsitellä aivoriihen tavoin ja miettiä, mitä toimenpiteitä he taholtaan pystyisivät toteuttamaan naistuottajuuden lisäämiseksi pop-tuotantoihin. Olisiko heillä mahdollisuutta tarjota esimerkiksi mentorointipalveluita yhdessä jonkin toisen tahon kanssa tai järjestää tapahtuma jossa naistekijät pääsisivät esille? Paneelissa voisi käsitellä myös sitä, miten jäsenet ovat kiinnittäneet naistuottajien vähyyteen aiemmin huomiota, ja ovatko tehneet osaltaan mitään toimenpiteitä sen kasvattamiseksi.

6 POHDINTA

Tämän opinnäytetyön tehtävänä oli selvittää, miksi suomalaisessa pop-musiikissa on vähän naistuottajia ja miten heitä saataisiin lisää. Joku voisi sanoa, että helppo vastaus tähän on se, että ei vain ole tarpeeksi hyviä naistuottajia. Asia ei kuitenkaan ole niin yksinkertainen, vaan syyt tähän piilevät syvemmällä yhteiskuntamme rakenteissa ja asenteissa. Olin positiivisesti yllättynyt, miten kaikki haastateltavani olivat innostuneita opinnäytetyöni aiheesta, tarpeellisuudesta ja ajankohtaisuudesta. Vastauksissa tuli myös esiin myös hankkeita ja ideoita, joista en ollut tietoinen, mutta jotka varmasti vievät asioita osaltaan edes hieman eteenpäin. On myös ilahduttavaa, että tilaajani Aux ry on kiinnostunut ja halukas tukemaan tasa-arvoistumista tuottajien ja musiikkiteknologioiden yhteisössä.

Opinnäytetyötäni tehdessä uusia artikkeleita naisten vähäisyydestä musiikkialalla nousi esiin tasaisin väliajoin, ja muun muassa maaliskuussa Helsingin Sanomien artikkelissa *Musiikkimaailma on miesten hallitsema, ja siksi näiden nuorten leirille pääsevät vain naiset ja transhenkilöt* (Varmavuori 2019) uutisoitiin leiristä, joka järjestetään muusikon urasta haaveileville teini-ikäisille tytöille ja muunsukupuolisille. Leirin tarkoitus on saada myös suomen- ja ruotsinkieliset musiikkipiirit kohtaamaan. Ironista tässä artikkelissa oli se, että kuulin artikkelista samana päivänä, mutta en enää illalla edes löytänyt sitä Helsingin Sanomien sivuilta, vaan se oli etsittävä hakupalvelun kautta. Artikkelissa oli erikseen mainittu, että pojat eivät ole leireille tervetulleita, millä ehkä haluttiin saada tiettyä ”raflaavuutta” juttuun. Tämä myös aiheutti kommenttikentässä keskustelua tasa-arvon puutteesta ja tuntui, että tärkeä asia hautautui piiloon jo samana päivänä. YleX julkaisi maaliskuussa myös artikkelin *Neljä naista istui alas puhumaan musiikkiteollisuuden epätasa-arvosta ja siitä, miksi keikoilla on raskasta olla hyvä jätkä* (Gullichsen 2019), jossa tuottaja Minna Koivisto ja biisintekijä-artistit Vilma Alina, Iisa ja Julia Rautio keskustelivat musiikkiteollisuuden epätasa-arvosta, naiskiintiöistä, miehisestä työkuulttuurista ja äitiyden ja työn yhdistämisestä. (Varmavuori 2019; Gullichsen 2019).

Suomessa on jo pitkään odotettu naisräppärien nousua, ja aihetta käsiteltiin sekä Ylen *Suuri yleisö ajattelee, että naisten tekemä musiikki on naisille – Dreamgirls haluaa*

muuttaa musiikkialan rakenteita (Rauhalampi 2019) että Helsingin Sanomien *Suomen kovimmat riimit* (Määttänen 2019) -artikkeleissa. Vaikkakin naisräppäreitä on ollut Suomessa jo 1980-luvulla, silti heitä ei ole ollut juurikaan 1990-luvun alun ja vuosituhaten vaihteen räpin nousukausien aikana. Vaikka esimerkiksi Mariska nousi esille 2000-luvun alussa, vasta vuonna 2013 tuli ensimmäinen naisräppäriin hitti, Sini Sabotagen *Levikset repee*. Viime vuosina naisräppistä on puhuttu paljon ja naisräppäreitä nousee koko ajan yhä enemmän esille, muun muassa Dreamgirls on ollut yksi vuoden puhutuimpia räp-ilmioita ja Etta on myös herättänyt paljon huomiota. Vielä on kuitenkin matkaa siihen, että myös miehet fanittaisivat naisräppäreitä ja että he olisivat listojen kärjessä. (Määttänen 2019; Rauhalampi 2019.) Naisräppäreiden buuissa voisi olla myös naistuottajille jalansijaa, jos vaan räppärit käyttäisivät naisia tuottajinaan ja näin nostaisivat myös naistuottajuutta esille. Ehkä naistuottajat voisikin olla seuraava naisräppi-ilmio.

Mielestäni asiat ovat kuitenkin menossa hiljalleen eteenpäin, mistä kertovat esimerkiksi juuri kansainväliset SheWrites-, Popkollo- ja Upfront-järjestöt. Los Angelesissa Music Finland on ollut osallisena järjestämässä all female -tekijäleiriä, Grammyjen takana oleva Recording Academyn aloite *Recording academy task force on diversity and inclusion announces initiatives to expand oppartunities for female producers and engineers* (2019) tavoite laajentaa naistuottajien ja -ääniteknikoiden mahdollisuuksia, Musiikki ja Median Naistenklinikat sekä festivaalien hanke saada sukupuolijakaumaa tasaisemmaksi. Eräs haastateltava kertoo, että Recording Academyn The Producer & Engineer Initiative-aloitteeseen kuului myös #womeninthemix hashtag -kampanja, jota hän alkoi intensiivisesti seurata ja jolla oli valtava vaikutus hänen oman ”kuplansa” sisältöön. Hashtag (womeninthemix) näkyy edelleen vahvasti haastateltavan sosiaalisen median kanavissa ja tuntemus siitä mikä on naistuottajien ja siten myös esikuvien määrä maailmassa on täysin eri, kuin ennen kampanjaa. Eli ison tahon luotsaamalla sosiaalisen median kampanjalla voi myös olla suuri merkitys nuorison löytämien esikuvien määrään.

Stereotypiat ja oletukset ovat edelleen olemassa muun muassa siitä, millaisissa rooleissa ja tehtävissä naisten oletetaan musiikkialalla työskentelevän. Musiikkialan tasa-

arvoistuminen ei tule hetkessä, sillä tekijöitä on vielä vähän ja asenteiden muuttuminen vie aikaa. Kaikkea ei voi muuttaa kerralla, mutta vähitellen pienillä muutoksilla ja antamalla mahdollisuuksia naistuottajille saadaan asioita tapahtuvaksi. Muutoksiin tarvitaan niin kansainvälisten toimijoiden kuin paikallistenkin aktiivisuutta ja yhteistyötä eri järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa.

Naisten pitäisi opetella pois omien taitojen väheksymisen kulttuurista ja tuoda äänekäämmin ja rohkeammin niitä esiin. Ja mitä enemmän naistuottajia tulee lisää, sitä enemmän heitä myös päätyy työelämään ja esikuviksi uusille tekijöille. Musiikkiammattilaisten tapahtumissa, kuten Musiikki ja Mediassa, paneelikeskusteluissa naisten olisi hyvä olla läsnä kaikissa paneeleissa, eikä vain esimerkiksi niissä, jotka käsittelevät erityisesti naiseutta jollain tavalla musiikkialalla.

Musiikkiala vaatii mielestäni asennemuutosta varsinkin vanhemmilta miehiltä, jotka helposti sortuvat työttelyyn ja naisten vähättelyyn – huomaamattaankin. Luulen, että on myös olemassa jonkinlaisia hyvä veli -verkostoja tai saunaseuroja, joiden olemassaoloa tuskin kukaan myöntää. Ne ovat olemassa väistämättäkin jollain tasolla, sillä monien valtaa omaavien miesten ystävä- ja tuttavapiirissä on luonnollisesti enemmän miehiä kuin naisia, joten jos mies on vastuussa levyn rahallisesta tuotannosta, monesti lähes kaikki sen musiikillisen tekoprosessin ympärillä olevat henkilöt ovat myöskin miehiä. Ala on vuosikymmeniä ollut miehinen ja perinteisesti studiotyöskentely on vaatinut teknistä osaamista ja olosuhteet ovat olleet hierarkisia. Teknologian kehityksen myötä musiikin tekeminen on mahdollista kenelle tahansa ja näin musiikintekijöiden kirjo myös monipuolistuu. Mitä enemmän naisia on päättävissä tahoissa, sitä enemmän naisia päätyy myös osaksi erilaisia produktioita.

Teknologian ja alan teknisyyden ajatellaan olevan paljolti syynä siihen, miksi naisia on päätynyt kautta aikain vähän tuottajiksi. Tämä onkin varmasti pitänyt aiemmin osaltaan paikkansa, mutta diginatiivien aikana tämä ei mielestäni enää ole tarpeeksi hyvä selitys naisten vähyydelle. Naiset ovat teknisten laitteiden kanssa tekemisissä ihan yhtä paljon kuin miehet, ja musiikkilaitteiden ja -ohjelmien hankinta ja käyttö on helppotunut. Tähän viittaakin jo aiemmin kappaleessa 2.3 mainittu sosiotekninen-termi. Ongelma piileekin siinä, miten saada tytöt ja naiset kiinnostuneeksi tuottamisesta ja

kehittymään siinä alansa parhaiksi. Tässä esikuvien, vertaistuen, koulutuksen, kulttuurin ja ympäristön tuki on tärkeässä roolissa.

Perusopetuksella on myös paljon annettavaa musiikinopetuksessa. Opetuksen taso ja laitteet sekä tarvikkeet tuottaa ja tehdä musiikkia pitäisi olla joka koulussa kohdillaan. Kouluissa ja jo päiväkodeissa tehdään tärkeää esityötä sen eteen, että esimerkiksi soittimet eivät sukupuolitu ja jokainen on tasa-arvoinen tekemään ja tuottamaan omaa musiikkia. Tällaisesta lähtökohdasta on oiva tilaisuus saada kipinä musiikin tekemiseen ja tuottamiseen jopa ammattilaiseksi asti. Suomessa siihen kuitenkin lähtökohteisesti on kaikilla mahdollisuus.

Jatkotutkimuksen aiheita voisi olla tutkimus liittyen Ruotsin musiikkialaan ja millaisia toimenpiteitä on tehty, jotta naistuottajuus on saatu nousemaan. Myös eri musiikkigenrejä voisi tutkia naistuottajuuden näkökulmasta ja ottaa vertailukohdaksi vielä tarkemmin jonkin toisen valtion, esimerkiksi Ruotsin tai Saksan: miten naistuottajuus ja tasavertaisuus musiikkialalla tulee esiin eri maissa?

7 LÄHTEET

- Aux ry. 2019. Viitattu 16.4.2019. https://auxry.com/?fbclid=IwAR2JQJBLp4p9C8SwEg58__StVJQI-obGSfR_Pvl1Y78GEjSa4u9r8hhXTH3A.
- Crane, L. & Hewitt, C. 2014. *Joy Divison, Buzzcocks, & "Walls rushing in & out": the endless echoes of Martin Hannet*. Tape Op 09/10 2014. Viitattu 28.10.2018. <https://tapeop.com/interviews/103/martin-hannett/>.
- Discwoman. 2019. Viitattu 24.3.2019. <http://www.discwoman.com/about>.
- George, K. 2016. *Where are the female music producers*. Medium 13.6.2016. Viitattu 21.10.2018. <https://medium.com/cuepoint/where-are-the-female-music-producers-269dfeac1def>.
- Emma Gaala. 2018. *Emma Gaala*. Viitattu 21.10.2018. <http://www.emmagaala.fi/fi/arkisto>.
- Gordon, S. 2018. *Three contracts every music producer should know...* Digital Music News 30.7.2015. Viitattu 28.10.2018. <https://www.digitalmusicnews.com/2015/07/30/three-contracts-that-every-music-producer-should-know/>.
- Grammy. 2019. *Recording Academy Task Force On Diversity And Inclusion Announces Initiative To Expand Opportunities For Female Producers And Engineers*. Grammy 1.2. 2019. Viitattu 4.3.2019. <https://www.grammy.com/grammys/news/recording-academy-task-force-diversity-and-inclusion-announces-initiative-expand?fbclid=IwAR3OLQUflehIXn947abw47SabCrZNNszJlXDOq4COX9bulczny-fEN-h-D3o>.
- Granqvist, K. 2013. *Editointi, miksaaminen ja masterointi*. Rytmimanuaali 19.9.2013. Viitattu 28.10.2018. <https://www.rytmimanuaali.fi/editointi-miksaaminen-ja-masterointi/>.
- Gullichsen, A. 2019. *Neljä naista istui alas puhumaan musiikkiteollisuuden epätasa-arvosta ja siitä, miksi keikoilla on raskasta olla hyvä jätkä*. Yle 8.3.2019. Viitattu 22.3.2019. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2019/03/08/nelja-naista-istui-alas-puhumaan-musiikkiteollisuuden-epatasa-arvosta-ja-siita>.
- Haarala, L., Kauppinen, H. & Salminen, A. 2018. *Bändin käsikirja*. Helsinki: Into.
- Hepworth-Sawyer, R. & Golding, C. 2011. *What is music production: a producer's guide: the role, the people, the process*. USA: Elsevier.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. *Tutki ja kirjoita*. 15. uudistettu painos. Hämeenlinna: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

HundrED. 2018. *Lapsia rohkaistaan löytämään oman äänensä teknologian avulla*. HundrED 8.1.2018. Viitattu 10.4.2019. <https://hundred.org/en/articles/lapsia-rohkaistaan-loytamaan-oman-aanensa-teknologian-avulla>.

Hottinen, M. 2018. *Yhdenvertaisuutta pidetään musiikkialalla itsestäänselvytenä, mutta sen tiellä on haasteita*. Music Finland 3.10.2018. Viitattu 22.10.2018. <https://musicfinland.fi/fi/kuulumisia/yhdenvertaisuutta-musiikkialalla-pidetaeajona-itsestaeanselvyytenae-mutta-sen-toteutumiseen-on-monia-haasteita>.

Jaakonaho, J. 2015a. *Jussi Jaakonaho: Mihin tuottajaa tarvitaan Osa 1/3: Dokumentoijista visionääreiksi ja valmentajiksi*. Rytmimanaali 5.11.2015. Viitattu 21.10.2018. <https://www.rytmimanaali.fi/jussi-jaakonaho-mihin-tuottajaa-tarvitaan/>.

Jaakonaho, J. 2015b. *Jussi Jaakonaho: Mihin tuottajaa tarvitaan? Osa 3/3: Tuottaja ei ole bändin ylinääräinen jäsen*. Rytmimanaali 25.11.2015. Viitattu 28.10.2018. <https://www.rytmimanaali.fi/jussi-jaakonaho-mihin-tuottajaa-tarvitaan-osa-33-tuottaja-ei-ole-bandin-ylimaarainen-jasen/>.

Järvenpää, R. 2014. *Mitä tekee tuottaja?* Nörttitytöt-blogi 27.10.2014. Viitattu 28.10.2018. <http://geekgirls.fi/wp/blog/2014/10/27/norttiammatit-tuottaja/>.

Kaaro, J. 2015. *Stereotyyppi latistaa kyvyt* Tiede 9.1.2015. Viitattu 21.10.2018. https://www.tiede.fi/artikkeli/jutut/artikkelit/stereotyyppi_latistaa_kyvyt.

Keränen, T. 2016. *Miehet ja naiset yhä eri ammateissa - Suomi kärkimaiden joukossa Euroopassa*. Yle 24.10.2016. Viitattu 21.10.2018. <https://yle.fi/uutiset/3-9244101>.

Korkee, S. 2017. *Ihan oma juttu haastaa koululaiset biisintekoon*. Suomen musiikintekijät 16.6.2017. Viitattu 10.4.2019. <https://musiikintekijat.fi/artikkeli/ihan-oma-juttu-haastaa-koululaiset-biisintekoon/>.

Larjosto, I. 2011. *Shotgun Club – Love under the gun, Äänitteen tuotanto*. TAMK. Opinnäytetyö. Viestinnän koulutusohjelma. Digitaalisen äänen ja kaupallisen musiikin suuntautumisvaihtoehto. Viitattu 21.10.2018. http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/30809/Larjosto_Ilari.PDF?sequence=2&isAllowed=y.

Lee, A. 2018. *Why music needs more women producers*. The Culture Trip 7.2.2018. Viitattu 21.10.2018. <https://theculturetrip.com/europe/united-kingdom/articles/the-world-needs-more-women-music-producers/>.

Mattila, I. 2018. *Pian festareilla esiintyy yhtä paljon miehiä ja naisia – eurooppalaiset festivaalit sitoutuvat lisäämään naisten osuutta esiintyjissään, myös Flow pyrkii samaan*. Helsingin Sanomat 28.2.2018. Viitattu 24.3.2019. <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000005585669.html>.

Messitte, N. 2015. *What does "Producer of the year" Grammy really mean for the winner?* Forbes 9.2.2015. Viitattu 21.10.2018. <https://www.forbes.com/sites/nick-messitte/2015/02/09/what-does-a-producer-of-the-year-grammy-really-mean-for-the-winner/#634e6799572c>.

Music Finland. 2017. *Selvitys: Suomen musiikkitoimiala näyttäytyy miesvaltaisena.* Music Finland 16.10.2017. Viitattu 27.9.2018. <https://musicfinland.fi/fi/kuulumisia/selvitys-suomen-musiikkitoimiala-naeyttaeytyy-miesvaltaisena>.

Music Finland. 2018a. *Visit Song Castle 2018 in a virtual reality studio tour.* Music Finland 27.6.2018. Viitattu 8.3.2019. <https://musicfinland.com/en/news/visit-song-castle-2018-in-a-virtual-reality-studio-tour>.

Music Finland. 2018b. *Song Castle 2018.* Viitattu 28.2.2019. <https://musicfinland.fi/fi/kuulumisia/tapahtumat/song-castle-2018>.

Music Finland 2018c. *Song Hotel 2018.* Viitattu 28.2.2019. <https://musicfinland.fi/fi/kuulumisia/tapahtumat/song-hotel-2018>.

Music Finland 2018d. *Nordic Sounds Songwriting Master Class.* Viitattu 1.3.2019. <https://musicfinland.fi/fi/kuulumisia/tapahtumat/nordic-sounds-songwriting-masterclass>.

Music Finland 2018e. *Tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja monimuotoisuus musiikkialalla Suomessa – kyselytutkimuksen tulokset.* Viitattu 22.10.2018. <https://musicfinland.fi/fi/tutkimukset/tasa-arvo-yhdenvertaisuus-ja-monimuotoisuus-musiikkialalla-suomessa-kyselytutkimuksen-tulokset>.

Music Finland 2019. *Valmennus ja mentorointi.* Viitattu 8.3. 2019. <https://musicfinland.fi/fi/palvelut/valmennus-ja-mentorointi>.

Musiikkikustantajat MPA Finland 2018. *Yli 150 haki TOP20 Future Hitmakers-kurssille!* Viitattu 4.3.2019. <http://www.musiikkikustantajat.fi/ajankohtaista/yli-150-haki-top20-future-hitmakers-kurssille>.

Myöhänen, U. 2018. *Roiseja puheita, työttölyä ja esikuvien puutetta – musiikkiala on miesten dominoiva, mutta miksi?* Yle 19.10.2018. Viitattu 22.10.2018. <https://yle.fi/uutiset/3-10434796?fbclid=IwAR3DhtH77BFV1nWdxPCEPpzioZsoYvo8ya42goSvcQH4G4HntJSkuWsmOws>.

Määttänen, J. 2019. *Suomen kovimmat riimit. Osa 3: Vuodet 2009-2019.* Helsingin Sanomat 8.3.2019. Viitattu 20.3.2019. https://dynamic.hs.fi/2019/rap/index_osa_3.html?_ga=2.246582983.2121343385.1551197774-24802353.1468573430.

Naskali, P. 2010 *Kasvatus, koulutus ja sukupuoli.* Teoksessa T. Saresma & L-M. Rossi & T. Juvonen (toim.) *Opas sukupuoleen.* Tampere: Vastapaino, 282-286.

Newman, M. 2018. *Where are all the female music producers?* Billboard 19.1.2018. Viitattu 21.10.2018. <https://www.billboard.com/articles/business/8095107/female-music-producers-industry-grammy-awards>.

Niemi, A. 2018. *Sukupuoliroolit suomalaisessa klubikulttuurissa*. Metropolia Ammatikorkeakoulu. Kulttuurituotannon koulutusohjelma. Viitattu 2.4. 2019. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/150404/Niemi_Aino.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Nordenstreng, M. 2011. *Laulaja usuttaa siskoja tuottajiksi*. Helsingin Sanomat 8.5.2011. Viitattu 10.10.2018. <https://www.hs.fi/ihtiset/art-2000004805076.html>.

Ojanperä, P. 2013. *Räpeltäjistä alan tekijöiksi – Lisää naisia studioihin*. Musiikintekijät 22.10.2013. Viitattu 21.10.2018. <https://musiikintekijat.fi/artikkeli/rapeltajista-alaan-tekijöiksi-lisaa-naisia-studioihin/>.

Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti J. 2009. *Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan*. 1-2. painos. Helsinki: Wsoypro Oy.

Opetushallitus 2016. *Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014*. Viitattu 24.3.2019. https://www.oph.fi/download/163777_perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf.

Peteri, V. 2010 *Suomalainen teknobuumi ja vastatarinat*. Teoksessa T. Saresma, L-M. Rossi & T. Juvonen (toim.) *Opas sukupuoleen*. Tampere: Vastapaino, 206.

Popkollo 2018. Viitattu 30.10.2018. <https://www.popkollo.se/>.

Jaulimo, J. 2018. *Wild dogs – A herstory of the music producer*. Viitattu 31.10.2018. <https://hiff.fi/elokuvat/wild-dogs-a-herstory-of-the-music-producer/>.

Rauhalammi, I. 2019. *Suuri yleisö ajattelee, että naisten tekemä musiikki on naisille – Dreamgirls haluaa muuttaa musiikkialan rakenteita*. Yle 26.10.2018. Viitattu 22.3.2019. https://yle.fi/aihe/artikkeli/2018/10/26/ei-voi-verrata-mihinkaan-suomirap-showhun-dreamgirls-saa-yleison-itkemaan-ja?fbclid=IwAR1irNmfXW_ooAOTZoWDmso-_j1lWSBu_HTAWoMhwL-KzR2XuJovPXdFlEg.

Rojola, N. 2010. *Teknologia ja sukupuoli*. Teoksessa T. Saresma & L-M. Rossi & T. Juvonen (toim.) *Opas sukupuoleen*. Tampere: Vastapaino, 197-205.

Röman, M. 2016. *POMO, VALMENTAJA JA TAIKURI Musiikkituottajan työtehtävät ja työtavat* TAMK. Opinnäytetyö. Viestinnän koulutusohjelma. Digitaalinen ääni ja kaupallinen musiikki. Viitattu 21.10.2018. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/115290/Roman_Mikko.pdf?sequence=1.

Salomaa, R. 2009. *Tuottajan työstä populaarimusiikin tuotantoprosessissa*. Jyväskylän yliopisto. Kandidaatintutkielma. Musiikkitiede. Viitattu 21.10.2018. https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/23216/Salomaa_Kand.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Smith, S., Choueiti, M. & Pieper, K. 2018. *Inclusion in the recording studio Gender and Race/Ethnicity of Artists, Songwriters & Producers across 600 Popular Songs from 2012-2017*. Viitattu 28.10.2018. <http://assets.uscannenber.org/docs/inclusion-in-the-recording-studio.pdf>.

Sneck, P. 2011. *Naistuottaja suomalaisessa rockteollisuudessa. Näkökulmia naisen työstä ja roolista miesvaltaisella alalla*. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Kulttuurituotannon koulutusohjelma. Viitattu 2.4. 2019. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/29002/Sneck_Pauliina.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Thiel, M. 2018. *SheWrites camp by BitchPlease*. Steinberg 21.9.2018. Viitattu 31.10.2018. https://www.steinberg.net/en/community/stories/2018/she_writes.

Suomen Musiikintekijät 2019. *Mentorointistipendi*. Viitattu 8.3.2019. <https://musiikintekijat.fi/jasenpalvelut/mentorointistipendi/>.

Toivonen, A. 2011. *Naisohjaajat kotimaisessa elokuvateollisuudessa: Miksi naiset ovat elokuvaohjaajina vähemmistö?* Humanistinen ammattikorkeakoulu. Kulttuurituotannon koulutusohjelma. Viitattu 2.4.2019. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/34563/toivonen.aino.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

Teosto 2019. *Future songwriting-hanke kannustaa musiikin tekemiseen kouluissa Suomessa, Saksassa ja Ranskassa*. Teosto 28.3.2019. Viitattu 2.4.2019. <https://www.teosto.fi/teosto/uutiset/future-songwriting-hanke-kannustaa-oman-musiikin-tekemiseen-kouluissa>

Uniarts 2019. Viitattu 22.3.2019. <https://www.uniarts.fi/koulutustarjonta/musiikkiteknologia>.

Upfront 2019. Viitattu 28.2.2019. <https://www.thisisupfront.com/>.

Valtavaara, M. 2018. *Ammatit jakautuvat Suomessa yhä räikeämmin naisten ja miesten töihin – HS:n hakukone näyttää kumpi sukupuoli jyrää omalla alallasi*. Helsingin Sanomat 3.4.2018. Viitattu 21.10.2018 <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000005626572.html>.

Varmavuori, M. 2019. *Musiikkimaailma on miesten hallitsema, ja siksi näiden nuorten leirille pääsevät vain naiset ja transhenkilöt*. Helsingin Sanomat 4.3.2019. Viitattu 5.3. 2019. <https://www.hs.fi/kaupunki/helsinki/art-2000006022054.html?fbclid=IwARoOHtFfAlIqmDReqmGCS-kDNzjLWujqe6MAr38LkLVGgfrCYrvOOJoBI7Fk>.

Vipunen 2019. Viitattu 18.3.2019. https://vipunen.fi/fi-fi/_layouts/15/xlviewer.aspx?id=/fi-fi/Raportit/Haku-%20ja%20valintatiedot%20-%20korkeakoulu%20-%20amk%20-%20ammattikorkeakoulu.xlsb.

Yhdenvertainen musiikkiala 2018. Viitattu 20.11.2018. <https://www.yhdenvertainen-musiikkiala.com/>.

Youtube 2015. *Mother 32 I Semi-modular analog synthesizer*. Video. Viitattu 24.3.2019. <https://www.youtube.com/watch?v=GCJacEzcU7A>.

Youtube 2018. *DFAM I Drummer From Another Mother*. Video. Viitattu 24.3.2019. https://www.youtube.com/watch?v=3wdFyN_yy7Q&t=188s.

LIITTEET

HAASTATTELURUNKO

Tuottajuus:

1. Millaisia esikuvia sinulla oli/on? Onko niitä tarpeeksi? Tuottajan tärkeimmät ominaisuudet
2. Mikä on mielestäsi tuottajan rooli musiikin tuottamisessa?
-Tekninen tuottaja vai luova tuottaja
3. Mitä tuottaja-sana mielestäsi tarkoittaa tänä päivänä? Mikä on tuottaja?
4. Mitä tuottaminen mielestäsi on?
5. Mitkä ovat musiikin tuottamisen vaiheet?
6. Miten sinusta tuli tuottaja?
7. Miksi mielestäsi naisia on niin vähän/ei juuri ollenkaan tuottajina?
8. Tuetaanko naistuottajia tarpeeksi? Miten?

Koulutus:

9. Millainen on mielestäsi suomalainen musiikkituottajakoulutus? Mitä siihen kuuluu?
10. Tukeeko suomalainen musiikinopiskelu naisia musiikkialalle ja jopa tuottajiksi? Jos ei, mitä mielestäsi pitäisi tehdä toisin?
11. Miten eri sukupuolia kohdellaan koulutuksessa? / Kohdellaanko sukupuolia tasavertaisesti koulutuksessa, vai alkavatko stereotyyptit jo varhaiskasvatuksessa?
12. Onko koulutuksella tuottajan ammatissa merkitystä? Työllistyminen opintojen jälkeen?
-Miten kannustetaan opiskeluissa ja kehitetään puuttuvia taitoja?
-Lopettaako moni kesken?
-Kuinka paljon hakenut naisia teknologi-/tuottajalinjalle?
-Montako naista opiskelee tällä hetkellä?
-Miksi niin vähän?
-Mitä mieltä Suomen koulutuksen ”tasapäistämiskulttuurista”?

Tasa-arvo

13. Pitääkö naisena todistella taitojaan?
14. Kohdellaanko naisia eri tavalla koulutuksessa?
15. Vaikuttaako sukupuoli tuottajuuteen? Miten?
16. Kohdellaanko eri sukupuolia tasavertaisesti?
17. Onko esteitä miksi naiset eivät pääse etenemään urallaan?
18. Onko miesten ja naisten urakehityksissä/-kaarissa eroavaisuuksia?
19. Jätetäänkö hakeutumatta ammattiin sen sukupuolittuneisuuden takia?
20. Olisiko Suomessa kysyntää/tarvetta/kiinnostusta pelkästään naisille suunnatuista leireistä? vrt. Popkollo Ruotsissa ja SheWrites

Miten saataisiin naistuottajia lisää, ehdotuksia, kommentteja?